

Diagnoza

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI GMINY KARCZMISKA

Spis treści

I. PODSTAWOWE POJĘCIA REWITALIZACJI	3
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY	5
3. METODOLOGIA OPRACOWANIA	7
4. DIAGNOZA	12
4.1. Sfera Społeczna	12
4.2. Sfera Gospodarcza	22
4.3. Sfera Środowiskowa	25
4.4. Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna	30
4.5. Sfera Techniczna	34
5. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I OBSZARU REWITALIZACJI	38
5.1. Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji	38
5.2. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych	39
5.3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	40
5.4. Diagnoza lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji	42
Spis rysunków	43
Spis tabel	43

I. PODSTAWOWE POJĘCIA REWITALIZACJI

W celu właściwego i jednoznacznego zrozumienia istoty i specyfiki gminnych programów rewitalizacji, poniżej przedstawiono definicje zastosowanych pojęć¹:

- 1) **Rewitalizacja** - to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.
- 2) **Interesariusze rewitalizacji** - to wszystkie osoby i instytucje (publiczne i prywatne), w szczególności: mieszkańcy gminy w szczególności mieszkańcy obszaru rewitalizacji, właściciele/użytkownicy wieczności nieruchomości i podmioty nimi zarządzające, podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą (bez względu na jej formę prawną), społeczną (w tym stowarzyszenia i fundacje oraz grupy nieformalne), jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne oraz organy władzy publicznej realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa. Rewitalizacja powinna być prowadzona przy udziale interesariuszy rewitalizacji w formie partycypacji społecznej obejmującej przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający ich aktywny udział, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.
- 3) **Gminny Program Rewitalizacji** - opracowany, przyjęty przez radę gminy i koordynowany przez samorząd wieloletni program działań w sferze przestrzeni, środowiska, społeczeństwa gospodarki, zmierzający do wyprowadzenia danego obszaru z sytuacji kryzysowej oraz stworzenia warunków do jego dalszego rozwoju. Ma na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru/ów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany.
- 4) **Stan kryzysowy** - obszar gminy na którym występuje **koncentracja negatywnych zjawisk społecznych** (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. - Dz.U. 2022 poz. 2240), niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym) na którym **współwystępują negatywne zjawiska w co najmniej jednej z następujących sfer:**
 - a) **gospodarczej** (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
 - b) **środowiskowej** (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),
 - c) **przestrzenno-funkcjonalnej** (w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
 - d) **technicznej** (w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami),

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. - Dz.U. 2021 poz. 485).

Skalę negatywnych zjawisk odzwierciedlają mierniki rozwoju opisujące powyższe sfery, które wskazują na niski poziom rozwoju lub dokumentują silną dynamikę spadku poziomu rozwoju, w odniesieniu do wartości dla całej gminy.

- 5) **Obszar zdegradowany** - obszar, **na którym zidentyfikowano stan kryzysowy**. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.
- 6) **Obszar rewitalizacji** - obszar obejmujący **całość lub część obszaru zdegradowanego**, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt. 4, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz **nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy**. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść niezamieszkałe tereny przemysłowe (w tym portowe i wydobywcze), powojenne lub pokolejne, wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

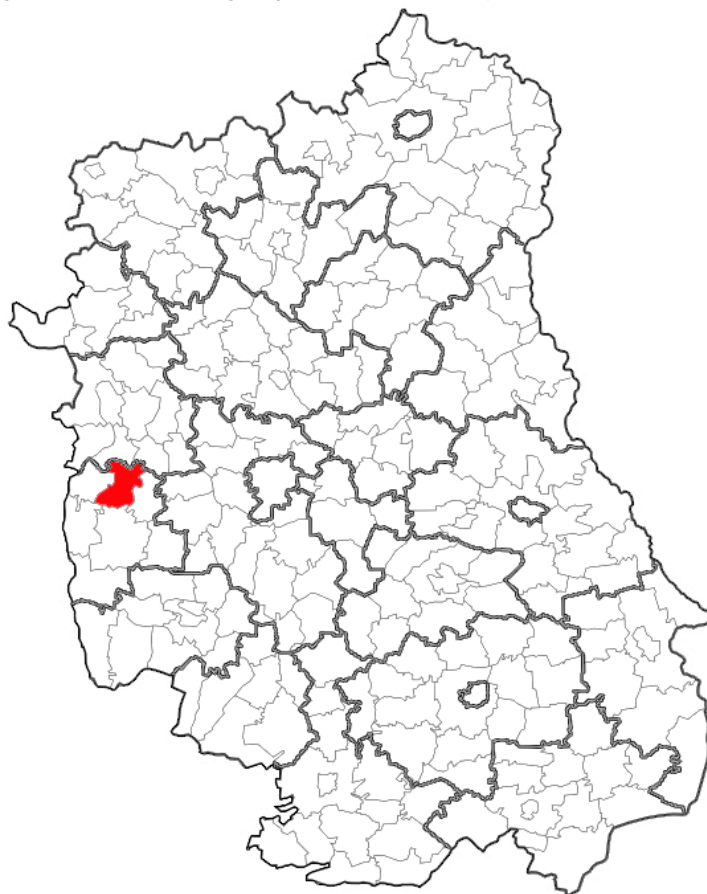
2. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Położenie geograficzno-przestrzenne

Gmina Karczmiska położona jest w zachodniej części województwa lubelskiego, w powiecie opolskim, w odległości 10 km na północ od miasta Opole Lubelskie. Główna miejscowość gminy – Karczmiska Pierwsze, położona jest przy drodze wojewódzkiej nr 824 (Żyrzyn - Puławy - Opole Lubelskie - Józefów - Annopol) i znajduje się w odległości około 43 km od stolicy województwa - Lublina. Jest gminą typowo rolniczą zamieszkaną przez 5 520 mieszkańców (stan na 31.12.2021 r.), zajmuje powierzchnię 9 507,20 ha (95,07 km²) i bezpośrednio graniczy z jednostkami samorządu terytorialnego:

- od północy z gminami: Kazimierz Dolny i Wąwolnica (obie w powiecie puławskim)
- od wschodu z gminą miejsko-wiejską Poniatowa
- od południa z gminą miejsko-wiejską Opole Lubelskie
- od południowego zachodu z gminą Łaziska
- od zachodu z gminą Wilków

Rysunek I. Położenie gminy Karczmiska w województwie lubelskim.

źródło: <http://wikipedia.pl>.

Gminę Karczmiska tworzy 22 miejscowości wiejskich, które w zakresie realizacji zadań administracyjnych zorganizowane zostały w 19 sołectw: Bielsko, Chodlik, Głusko Duże Kolonia, Głusko Małe, Górki, Jaworce – Mieczysławka, Karczmiska Drugie, Karczmiska Pierwsze, Karczmiska Pierwsze Kolonia, Noworąbłów, Słotwiny, Słotwiny – Czerwone Łąki, Uściąż, Uściąż Kolonia, Wolica, Wolica Kolonia, Wymysłów, Zaborze i Zagajdzie.

Historia gminy

Najstarszy jednostkowy ślad działalności człowieka na terenie gminy Karczmiska (wsi Karczmiska) pochodzi ze środkowej epoki kamienia – mezolitu (9000 – 5000 lat p.n.e.). Z epoki neolitu (5000 – 1800 lat p.n.e.) datuje się już kilkanaście odkryć archeologicznych będących śladami osadnictwa przede wszystkim tzw. kultur pucharów lejkowatych. Były to stałe osady o charakterze rolniczym zlokalizowane w Chodliku, Karczmiskach, Głusku Dużym Kolonii i Słotwinach Kolonii. Z epoki brązu (1800 – 750 lat p.n.e.) pochodzą kolejne coraz bardziej liczne ślady osadnictwa kultur: trzcinieckiej (w Bielsku, Chodliku, Głusku i Uściążu) i łużyckiej (w Bielsku i Głusku). Na szczególną uwagę wśród stanowisk epoki brązu zasługuje cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej, odkryte w Bielsku. O długiej tradycji osadniczej kultury łużyckiej na obszarze gminy świadczą ślady osadnictwa tej kultury z okresu halsztackiego epoki żelaza, zlokalizowane w Uściążu. Z okresu lateńskiego epoki żelaza pochodzi domniemane cmentarzysko kultury przeworskiej w Głusku Dużym Kolonii. Osadnictwo tej kultury intensyfikuje się w następnym okresie wpływów rzymskich (znane są dwie osady z Głuska Dużego i Głuska Dużego Kolonii). Na obszarach eksploatowanych przez ludność kultury przeworskiej pojawia się osadnictwo słowiańskie w początkach wczesnego średniowiecza. W Głusku Dużym została odkryta osada, datowana na VI – VII wiek, natomiast w miejscowości Głusko Duże Kolonia osada z VIII – IX wieku.

Wśród licznych osad i śladów osadnictwa z okresu przed państwowego, datowanych już od VI wieku, na plan pierwszy wybija się skupisko osadnicze z grodem w Chodliku na czele. Obiekt ten jest położony w dolinie rzeki Chodelki, w miejscu prawdopodobnej przeprawy przez Wisłę w kierunku na Chotczę i ujście Iłżanki. Centralnie położony gród o powierzchni ok. 8,0 ha posiadał trzy linie obwałowań. Wewnątrz obiektu, na tzw. „majdanie” istniała zabudowa mieszkalna i gospodarcza. W połowie IX wieku gród w Chodliku został spalony i stracił swoje wcześniejsze znaczenie. Z upływem czasu nastąpiło przemieszczenie się osadnictwa w kierunku północno-zachodnim i regres osadniczy w rejonie Chodlika. Dane historyczne i archeologiczne, w tym znaleziska XII-wiecznych monet z terenu Karczmisk świadczą o istnieniu prastarego szlaku komunikacyjnego, łączącego ośrodek osiedleńczy w Opolu z przeprawą wiślaną w Wojszynie k. Kazimierza. Przebieg tego traktu powieliła dzisiejsza droga wojewódzka nr 824.

Karczmiska zwane pierwotnie "Krampą" zostały łącznie z Wietrzną Górą (później Kazimierzem Dolnym), nadane w 1181 roku przez Kazimierza Sprawiedliwego Norbertynkom Zwierzynieckim spod Krakowa i odtąd ciąg własnościowy układał się podobnie jak w Kazimierzu. Wieś Karczmiska należała do Starostwa Kazimierskiego i łącznie z nim w XV wieku była własnością rodziny Ostrowskich.

Od XVI wieku były stacją postojową, z kilkoma karczmami, na drodze Kazimierz – Opole w wieku XV stają się ośrodkiem parafialnym, a co najmniej od początku XVI stulecia istnieje tu folwark królewski i drewniany dwór wraz z ogrodem. W tym okresie przechodzą w posiadanie rodziny Firlejów, po czym kolejno: Lubomirskich, Radziwiłłów, Sanguszków, Sapiehów i Czartoryskich.

W 1819 roku Królestwo dokonało transakcji z ks. Anną z Sapiehów Sanguszkową II voto Sewerynową Potocką, która za swoje dobra (Szydłowiec i Orańsko) otrzymała za dopłatą dawne Starostwa Kazimierskie i Wąwolnickie, w tym także Karczmiska. W 1829 roku dobra te odkupił od niej ks. Adam Czartoryski z pobliskich Puław, któremu jednak rząd carski skonfiskował je w 1832 roku za czynny udział w Powstaniu Listopadowym. Później starostwo nabył Ignacy Wessel, który buduje w latach 40-tych XIX wieku zespół rezydencjonalny tzw. Wesselów. W 1908 roku spadkobiercy sprzedali Karczmiska Romualdowi Zbigniewowi Strażycowi. W trzy lata później właściciel rozprzedał znaczną część gruntów, z których utworzono 60 kolonii miejscowości. W drugiej połowie XIX wieku na terenie Gminy miały miejsce wystąpienia chłopów walczących o ziemię i serwituty. W 1861 r. mieszkańcy Karczmisk odmówili odrabiania pańszczyzny, a w 1903 r. wniesienia składki szkolnej. Od 1916 roku majątek prowadzi wdowa po Zbigniewie, a następnie przejmują go dzieci Stanisław Stażyc i jego siostra Janina za Wincentym Radyszkiewiczem. Nowy właściciel mieszkający w pałacyku dokonał rozbudowy dworu Wesselów. Po wyzwoleniu majątek rozparcelowano na mocy Reformy Rolnej.

3. METODOLOGIA OPRACOWANIA

Gminny Program Rewitalizacji jest opracowywany w oparciu o wymagania ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji² oraz praktyczne wskazówki zawarte w publikacjach Ministerstwa Rozwoju i Technologii: *Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji, Gminny Program Rewitalizacji. Praktyczny poradnik dla mieszkańców i władz lokalnych*, a także w oparciu o dobre praktyki programów rewitalizacji i doświadczenie eksperckie.

Podział na jednostki analityczne

Charakter działań rewitalizacyjnych polega na ich skoncentrowaniu na obszarach, na których występuje szczególnie wysokie natężenie negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Jednocześnie ustawowo obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% jej mieszkańców. Tym samym dla celów wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji zachodzi konieczność wyodrębnienia mniejszych jednostek analitycznych, które dzięki swojej spójności funkcjonalno-przestrzennej oraz możliwości pozyskania danych, a następnie ich zagregowania mogą zostać poddane analizie.

Dla celów wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Karczmiska, proces diagnostyczny oparto o podział na **19 jednostek analitycznych - sołectw** (Rysunek 2, Tabela 1), a zatem jednostek pomocniczych samorządu funkcjonujących na mocy art. 5 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³, natomiast jako materiał źródłowy posłużył Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego oraz dane ewidencyjne będące w posiadaniu Urzędu Gminy Karczmiska.

Rysunek 2. Mapa sołectw gminy Karczmiska.

² Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (t.j. - Dz.U. 2021 poz. 485).

³ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. - Dz.U. 2023 poz. 40).

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Karczmiska

Źródła danych

W ramach prac nad szeroką diagnozą w pierwszej kolejności przeprowadzono prace przygotowawcze polegające na zgromadzeniu dokumentacji oraz danych ilościowych i jakościowych dotyczących gminy Karczmiska. Dane pozyskano z: Urzędu Gminy, Ośrodka Pomocy Społecznej, Powiatowego Urzędu Pracy w Opolu Lubelskim, Komendy Powiatowej Policji/Komisariat Policji w Poniatowej, a także ogólnodostępnych baz danych właściwych w zakresie merytorycznym w tym instytucji samorządowych i jednostek administracji zespolonej szczebla wojewódzkiego i krajowego: Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych), Państwowej Komisji Wyborczej, Krajowego Rejestru Sądowego, Starostwa Powiatowego, PGW Wody Polskie, GDOŚ, GIOŚ, bazy CEIDG oraz Geoportalu INSPIRE.

Tabela 1. Podstawowe dane sołectw gminy Karczmiska za 2021 r.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców ⁴		Powierzchnia ⁵	
		osoby	% gminy	ha	% gminy
1	Bielsko	95	1,72%	255,0	2,68%
2	Chodlik	202	3,66%	1 239,0	13,03%
3	Głusko Duże Kolonia	540	9,78%	630,3	6,63%
4	Głusko Małe	143	2,59%	202,4	2,13%
5	Górki	57	1,03%	99,8	1,05%
6	Jaworce – Mieczysława	69	1,25%	166,4	1,75%
7	Karczmiska Drugie	912	16,52%	1 643,1	17,28%
8	Karczmiska Pierwsze	1 113	20,16%	1 200,8	12,63%
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	331	6,00%	255,9	2,69%
10	Noworąblów	149	2,70%	171,9	1,81%
11	Słotwiny	439	7,95%	853,2	8,97%
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	36	0,65%	96,8	1,02%
13	Uściąg	406	7,36%	520,1	5,47%
14	Uściąg Kolonia	51	0,92%	342,6	3,60%
15	Wolica	199	3,61%	322,5	3,39%
16	Wolica Kolonia	220	3,99%	311,6	3,28%
17	Wymysłów	190	3,44%	359,6	3,78%
18	Zaborze	287	5,20%	696,7	7,33%
19	Zagajdzie	81	1,47%	139,5	1,47%
GMINA		5 520		9 507,2	

Kluczowymi dokumentami źródłowym były **Programu Rozwoju Gminy Karczmiska na lata 2015 - 2022**⁶ oraz gminne dokumenty strategiczne: *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026*⁷, *Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025*⁸, *Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022*⁹, *Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy*

⁴ Urząd Gminy Karczmiska; Ewidencja ludności, Osoby zamieszkałe na pobyt stały i czasowy, dane roczne wg. stanu na koniec 2021 r.

⁵ Urząd Gminy Karczmiska; Dane przestrzenne.

⁶ Uchwała Nr XIII/84/2015 Rady Gminy Karczmiska z dnia 3 grudnia 2015 r. w sprawie przyjęcia Programu Rozwoju Gminy Karczmiska na lata 2015 – 2022.

⁷ Uchwała Nr XXVII/135/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026.

⁸ Uchwała Nr XXXIX/216/2022 Rady Gminy Karczmiska z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.

⁹ Uchwała Nr XVII/102/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022.

w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 -2026¹⁰, Program współpracy Gminy Karczmiska z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022¹¹, Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Karczmiska na lata 2020 – 2023¹², Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami oraz Raporty o stanie gminy.2022-2025¹³, Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020-2022¹⁴, Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 -2026¹⁵, Program współpracy Gminy Karczmiska z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022¹⁶, Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy Karczmiska na lata 2020 – 2023¹⁷, Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego wraz ze zmianami oraz Raporty o stanie gminy.

Wskaźniki

Dla zidentyfikowania sytuacji kryzysowej w każdym z pięciu obszarów – sfer, o których mówi art.9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji zastosowano metodę badawczą w postaci analizy wielokryterialnej polegająca na porównaniu wartości wskaźników oraz ich koncentracji przestrzennej.

Posłużono się w tym celu **wymiarami statystycznymi** (danymi) dostępnymi w statystyce publicznej oraz pozyskanymi od instytucji, które przekształcono do poziomu unikalnych wskaźników, adekwatnych do charakteru mierzonych zjawisk. W części dotyczącej ogólnego opisu badanego zjawiska i zachodzących w nim tendencji, zastosowano dane przekrojowe za okres referencyjny 5 lat wstecz (2017 – 2021), natomiast dla obliczenia wartości wskaźników służących do wyznaczania obszaru zdegradowanego przyjęto dane za 2021 r.

W celu właściwego metodologicznie odzwierciedlenia skali badanych zjawisk w jednostkach analitycznych zastosowano standaryzowane **wskaźniki jednostkowe** (łącznie 25). Zastosowane jednostki miar wskaźników odzwierciedlają specyfikę badanych zjawisk i co do zasady zastosowano ustandaryzowane przeliczenie na statystycznych 100 mieszkańców sołectw lub 100 ha powierzchni. W przypadku specyficznych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej, dla których brak odniesienia w publicznych statystykach lub brak ujednoliconej metodologii ich obliczania, wykorzystano jednostki miar stosowane przez instytucje udostępniające te dane, względnie przedstawiono je w formie opisowej dokonując co najmniej podstawowej kwantyfikowalności w postaci oceny jakościowej (np. dwustopniowej: tak/nie).

Wskaźniki zostały zagregowane do **wskaźników syntetycznych** (łącznie 8), które zostały przypisane do każdej ze sfer i jako miary koncentracji zjawisk kryzysowych stanowią główne kryteria delimitacji obszaru, ale również pozwalają na obiektywne określenie zróżnicowania potencjałów lokalnych na terenie gminy. W pierwszej kolejności dokonano diagnozy problemów społecznych (sfera społeczna), którą uzupełniono diagnozą w pozostałych 4 obszarach. W efekcie pozwoliło to na wyodrębnienie i uszeregowanie jednostek analitycznych, w których zidentyfikowano sytuację kryzysową w sferze społecznej, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów - obszar zdegradowany, a następnie wyznaczono obszar rewitalizacji.

¹⁰ Uchwała Nr XXVII/122/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026.

¹¹ Uchwała Nr XXXV/173/2021 Rady Gminy Karczmiska z dnia 26 listopada 2021 r. w sprawie Programu współpracy Gminy Karczmiska z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022.

¹² Uchwała Nr XVI/89/2019 Rady Gminy Karczmiska z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Karczmiska na lata 2020-2023”.

¹³ Uchwała Nr XXXIX/216/2022 Rady Gminy Karczmiska z dnia 30 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.

¹⁴ Uchwała Nr XVII/102/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 27 lutego 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022.

¹⁵ Uchwała Nr XXVII/122/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 27 listopada 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026.

¹⁶ Uchwała Nr XXXV/173/2021 Rady Gminy Karczmiska z dnia 26 listopada 2021 r. w sprawie Programu współpracy Gminy Karczmiska z organizacjami pozarządowymi oraz z innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022.

¹⁷ Uchwała Nr XVI/89/2019 Rady Gminy Karczmiska z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Karczmiska na lata 2020-2023”.

Rysunek 3. Schemat metodologiczny.

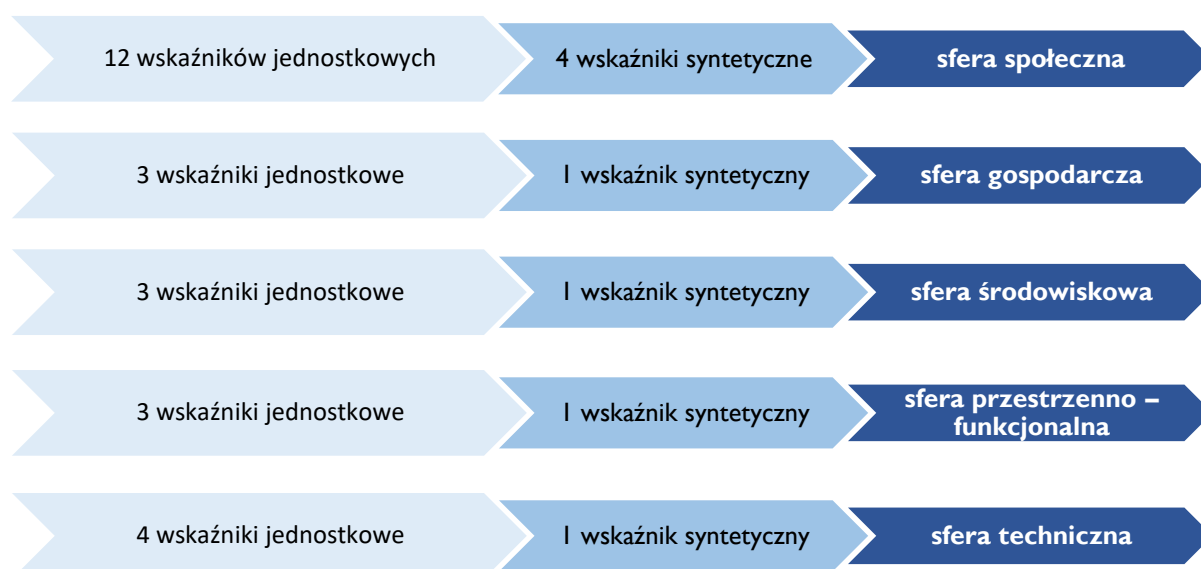

Tabela 2. Wskaźniki analityczne.

Sfera Społeczna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Bezrobocie	Bezrobocie	wartość na 100 mieszkańców	Bezrobotni zarejestrowani – ogółem	osoba	Powiatowy Urząd Pracy w Opolu Lubelskim
	Bezrobocie młodych		Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	osoba	
	Długotrwałe bezrobocie		Liczba długotrwałe bezrobotnych	osoba	
Problemy społeczne	Ubóstwo	wartość na 100 mieszkańców	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	osoba	Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczmiskach
	Niepełnosprawność		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	osoba	
	Długotrwała lub ciężka choroba		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności	osoba	
Bezpieczeństwo	Naruszenia porządku publicznego	wartość na 100 mieszkańców	Liczba zanotowanych wykroczeń (bez mandatów karnych) i przestępstw kryminalnych	zdarzenie	Komisariat Policji w Poniatowej
	Przemoc domowa		Liczba założonych „Niebieskich kart”	szt.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Karczmiskach
	Działania ratowniczo - gaśnicze	wartość na 100 ha powierzchni	Liczba działań ratowniczo - gaśniczych OSP	zdarzenie	Urząd Gminy Karczmiska
Poziom uczestnictwa w życiu publicznym	Aktywność społeczna	wartość na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO)	szt.	Urząd Gminy Karczmiska
	Uczestnictwo lokalne	średnia na zebranie	Liczba uczestników zebrań sołeckich	osoba	Urząd Gminy Karczmiska
	Frekwencja wyborcza	ilość wyborców poniżej średniej	Frekwencja w wyborach powszechnych	%	Państwa Komisja Wyborcza

Sfera Gospodarcza

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Przedsiębiorczość mieszkańców	Podmioty gospodarcze	wartość na 100 mieszkańców	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	Baza CEiDG
	Nowe podmioty gospodarcze		Liczba nowo zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	szt.	
	Zaprzestana działalność gospodarcza		Liczba osób fizycznych, które zawiesiły i wyrejestrowały działalność gospodarczą	szt.	

Sfera Środowiskowa

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Ochrona przyrody i zagrożenia	Zagrożenie powodziowe	TAK / NIE	Położenie na obszarach zagrożonych wystąpieniem powodzi	n.d.	Hydroportal ISOK – mapa zagrożenia powodziowego
	Formy ochrony przyrody	TAK / NIE	Pomniki przyrody	n.d.	GDOŚ: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody
			Parki krajobrazowe i otuliny	n.d.	
			Obszary chronionego krajobrazu	n.d.	
Kompleksy leśne	TAK / NIE	Kompleksy leśne	n.d.	Geoportal INSPIRE: GIOŚ - mapa zagospodarowania	

Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Jakość infrastruktury publicznej	Dostępność infrastruktury sportu i rekreacji	wartość na 100 mieszkańców	Liczba obiektów infrastruktury sportu i rekreacji (w podziale na rodzaje obiektów)	szt. - stan	Urząd Gminy Karczmiska
	Jakość infrastruktury społecznej i kultury	ocena opisowa	Liczba obiektów infrastruktury społecznej i kultury (w podziale na rodzaje obiektów)	szt. - stan	Urząd Gminy Karczmiska
	Zabytki podlegające ochronie	TAK / NIE	Zabytki nieruchome	szt.	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie, Urząd Gminy Karczmiska

Sfera Techniczna

Wskaźnik syntetyczny	Wskaźnik jednostkowy	Jednostka miary	Wymiar statystyczny	Jednostka miary	Źródło danych
Dostępność infrastruktury technicznej	Dostępność sieci wodociągowej	%	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	szt.	Urząd Gminy Karczmiska
	Dostępność infrastruktury kanalizacyjnej	%	Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej	szt.	
			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	
	Użytkowane odnawialne źródła energii	%	Liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii	szt.	
Stan dróg	ocena opisowa	Drogi gminne	stan / km		

4. DIAGNOZA

4.1. Sfera Społeczna

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026¹⁸ zdefiniowała cztery główne problemy społecznie występujące w gminie wg. powodów udzielania pomocy, jako: **ubóstwo, bezrobocie, długotrwałą lub ciężką chorobę** oraz **niepełnosprawność**. W tabeli poniżej przedstawiono dane za okres ostatnich 5 lat (2017-2021), które wskazują, że choć główne problemy nie uległy zmianom, to zmianie uległa ich dynamika i znaczenie dla sytuacji społecznej w gminie.

Tabela 3. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021.

Powody udzielania pomocy społecznej	Liczba rodzin					Liczba osób w rodzinach				
	2017	2018	2019	2020	2021	2017	2018	2019	2020	2021
Ubóstwo	113	90	92	76	86	213	151	148	117	123
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	4	3	3	3	4	4	3	3	3	4
Potrzeby ochrony macierzyństwa	15	12	8	7	6	67	50	36	32	25
<i>w tym: wielodzietność</i>	7	4	4	3	0	40	24	24	18	0
Bezrobocie	66	50	56	52	57	146	100	100	93	96
Niepełnosprawność	61	56	53	41	42	98	84	78	59	61
Długotrwała lub ciężka choroba	60	57	59	40	49	110	88	95	62	66
Bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	28	21	21	17	18	88	53	53	42	35
<i>w tym: rodziny niepełne</i>	8	7	6	3	3	24	18	18	9	9
<i>rodziny wielodzietne</i>	3	2	1	1	3	20	14	9	8	3
Przemoc w rodzinie	2	0	3	2	2	6	0	10	5	4
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	18	13	17	17	17	27	16	19	20	18
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	3	2	1	0	2	8	2	1	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	1	1	1	0	4	1	1	1	0	16
Sytuacja kryzysowa	1	1	1	0	1	1	5	5	0	1
Kłęska żywiołowej lub ekologicznej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

BEZROBOCIE

Powiat opolski charakteryzuje się od wielu lat stopą bezrobocia nieznacznie wyższą od średniej w województwie lubelskim. W gminie Karczmiska w okresie ostatnich 5 lat odnotowano prawie 12 % spadek liczby bezrobotnych z 226 w 2017 r. do 200 w 2021 r. i obecnie stanowią oni zaledwie 10,09 % ogółu bezrobotnych w powiecie opolskim. Wśród osób pozostających bez zatrudnienia największe grono stanowią ci dla których ostatnimi miejscami zatrudnienia były podmioty prowadzące działalność w budownictwie, przetwórstwie oraz handlu i usługach. Uwagę zwraca jednak jego nierównomierność potwierdzająca zróżnicowanie problemu w gminie. Najwięcej bezrobotnych na 100 mieszkańców odnotowano w 8 sołectwach na 19, zamieszkują oni wsie: Jaworce–Mieczysława, Zagajdzie, Chodlik i Uściąg Kolonia (Tabela 5). Charakterystyczną cechą bezrobocia

¹⁸ Uchwała Nr XXVII/135/2020 Rady Gminy Karczmiska z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026.

gminnego jest także wysoki odsetek długotrwale bezrobotnych wahający się na przestrzeni lat do ponad 27% do 38,50% ogółu. Liczba długotrwale bezrobotnych w jednostkach analitycznych jest wprost proporcjonalna do liczby zamieszkujących tam osób pozostających bez pracy i pokrywa się obszarami na których to zjawisko występuje z największym natężeniem.

Należy zatem stwierdzić, że bezrobocie w gminie nie jest samodzielnie kluczowym problemem społecznym, jednak odczuwalny jest jego niekorzystny wpływ na inne wskaźniki społeczne, a także subiektywną ocenę szans rozwojowych przez samych mieszkańców.

Tabela 4. Bezrobotni w gminie Karczmiska na tle województwa i powiatu w latach 2017 - 2021^{19, 20}.

Kategoria	2017			2018			2019			2020			2021		
	Województwo Lubelskie	Powiat Opolski	Gmina Karczmiska	Województwo Lubelskie	Powiat Opolski	Gmina Karczmiska	Województwo Lubelskie	Powiat Opolski	Gmina Karczmiska	Województwo Lubelskie	Powiat Opolski	Gmina Karczmiska	Województwo Lubelskie	Powiat Opolski	Gmina Karczmiska
Stopa bezrobocia (%)	8,8	9,1		8,0	9,2		7,4	8,2		8,2	9,3		7,2	7,5	
Liczba bezrobotnych (osoba)		2434	226		2468	242		292	207		2516	267		1983	200
Długotrwale bezrobotni (osoba)		663	63		633	71		623	70		742	84		724	77

PROBLEMY SPOŁECZNE

Ubóstwo

Ubóstwo od lat pozostaje najważniejszym co do znaczenia problemem społecznym dotycząc największej liczby mieszkańców gminy. Niewątpliwie korzystną tendencją jest spadek na przestrzeni ostatnich lat, zarówno liczby rodzin o ¼ z 113 w 2017 r. do 86 w 2021 r., jak i dotyczących go osób z 213 do 123 (Tabela 3) prawie o połowę. Nadal jest najczęstszym – aż 68,9 %, powodem udzielania pomocy społecznej, a utrzymywanie się tego zjawiska na niezmiennym poziomie stanowi podstawową determinantę struktury społecznej. Należy jednak zauważyć, że ubóstwo jest z reguły efektem długotrwałego utrzymywania się w strefie niskich dochodów i wynika z innych problemów społecznych tym samym nie może być traktowane równoważnie z innymi typowymi powodami ich przyznania, lecz jako powód współwystępujący.

Analiza rozkładu ubóstwa w sołectwach gminy wskazuje, iż w 7, jego wskaźnik jest zdecydowanie wyższy niż średnia dla gminy wynosząca 1,49 osób na 100 mieszkańców. W przypadku sołectw: Jaworce – Mieczysława i Słotwiny – Czerwone Łąki jest ponad pięć-krotnie wyższy, zaś Zagajdziu trzy-krotnie, co wskazuje na wyjątkową kumulację tego zjawiska w tych jednostkach (Tabela 6). Z najmniejszym natężeniem ubóstwo występuje w 3 sołectwach: Chodlik, Wymysłów, Karczmiska Pierwsze Kolonia oraz Uściąż Kolonia gdzie w 2021 r. nie odnotowano osób którym przyznawane jest to świadczenie.

¹⁹ Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie; *Informacja miesięczna / Stan bezrobocia w województwie lubelskim – grudzień / Tabela*; <https://wuplublin.praca.gov.pl/stopa-bezrobocia>

²⁰ Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie; *Rynek pracy / Zestawienia statystyczne / Statystyki gminne za IV kwartał / Powiat opolski, Gmina Karczmiska*; <https://wuplublin.praca.gov.pl/stopa-bezrobocia>

Tabela 5. Bezrobocie - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Bezrobotni zarejestrowani	Bezrobocie wskaźnik	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	Bezrobocie młodych wskaźnik	Liczba długotrwale bezrobotnych	Długotrwałe bezrobocie wskaźnik	BEZROBOCIE	
		osoba	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.	liczba wskaźników powyżej średniej	ocena
1	Bielsko	1	1,05	0	-	1	1,05	0	
2	Chodlik	12	5,94	3	1,49	9	4,46	3	niekorzystny
3	Głusko Duże Kolonia	22	4,07	6	1,11	17	3,15	3	niekorzystny
4	Głusko Małe	4	2,80	1	0,70	3	2,10	0	
5	Górki	2	3,51	0	-	1	1,75	0	
6	Jaworce – Mieczysława	9	13,04	1	1,45	5	7,25	3	niekorzystny
7	Karczmiska Drugie	31	3,40	5	0,55	22	2,41	0	
8	Karczmiska Pierwsze	42	3,77	15	1,35	27	2,43	2	niekorzystny
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	9	2,72	1	0,30	7	2,11	0	
10	Noworąbłów	5	3,36	3	2,01	0	-	1	
11	Słotwiny	17	3,87	4	0,91	10	2,28	1	
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	0	-	0	-	0	-	0	
13	Uściąż	14	3,45	4	0,99	9	2,22	0	
14	Uściąż Kolonia	3	5,88	1	1,96	3	5,88	3	niekorzystny
15	Wolica	3	1,51	1	0,50	1	0,50	0	
16	Wolica Kolonia	8	3,64	3	1,36	4	1,82	1	
17	Wymysłów	4	2,11	2	1,05	2	1,05	1	
18	Zaborze	12	4,18	2	0,70	9	3,14	2	niekorzystny
19	Zagajdzie	6	7,41	3	3,70	5	6,17	3	niekorzystny
	Gmina	204	3,70	55	1,00	135	2,45	1,5	

Długotrwała lub ciężka choroba

Obejmując 42% osób zamieszkałych w rodzinach którym udzielana jest pomoc, stanowi trzeci co do wagi problem natury społecznej. Zjawisko to w praktyce jest powiązane z niepełnosprawnością, gdyż długotrwała choroba zwykle w konsekwencji prowadzi do utraty sprawności i jest nierozzerwalnie związana z faktem starzenia się populacji mieszkańców Karczmisk. Wyraźny jest deficyt instytucji działających na rzecz osób starszych (klub seniora, dzienny dom pobytu), niewielka liczba działań prozdrowotnych wśród osób starszych oraz niewielkie możliwości kontynuowania przez osoby starsze aktywności w różnych formach.

W 7 sołectwach gminy stanowi to istotny problem, przy czym najwięcej osób którym udzielane jest wsparcie, tzn. gdzie wskaźnik cząstkowy przyjmuje wartości cztero-krotnie wyższą niż średnia w gminie zamieszkuje sołectwa: Jaworce – Mieczysława, Zagajdzie oraz trzy-krotnie wyższa w sołectwie Bielsko (Tabela 6).

Niepełnosprawność

Ponad 41% osób otrzymujących świadczenia to osoby niepełnosprawne, najczęściej osoby starsze, w przypadku osób młodych główną przyczyną niepełnosprawności są wady wrodzone, natomiast wraz z wiekiem narasta

znaczenie innych czynników (np. choroby zawodowe, wypadki przy pracy). Rozkład wg. płci nie determinuje występowania tego problemu płcią, a udział każdej z nich jest mniej więcej równomierny.

W gminie dotyczy aż 42 rodzin co przy 61 zamieszkujących w nich osobach wskazuje również na problem braku opieki i samotność. Zjawisko to ma szczególne znaczenie funkcjonalne w postaci przeszkód i barier doświadczanych przez osoby nim dotknięte w tym barier architektonicznych, komunikacyjnych, organizacyjnych, jak i środowiskowych, wyjątkowo powszechnie odczuwalnych w obszarze korzystania z funkcji publicznych.

W przypadku problemu niepełnosprawności, fakt zamieszkania na określonym obszarze w żaden sposób nie determinuje występowania tego zjawiska, jednak jest istotny ze względu na wymienione wyżej funkcjonalne utrudnienia, a co za tym idzie ograniczone możliwości rozwoju. Najniekorzystniej w skali gminy problem ten występuje w 8 jednostkach osiągając wskaźnik na 100 mieszkańców wyższy niż średnia gminna wynosząca 0,89 osoby na 100 mieszkańców (Tabela 6).

Tabela 6. Problemy społeczne - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu ubóstwa		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby		Liczba osób, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności		PROBLEMY SPOŁECZNE	
		osoba	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.	liczba wskaźników powyżej średniej	ocena
1	Bielsko	2	2,11	3	3,16	2	2,11	3	niekorzystny
2	Chodlik	2	0,99	3	1,49	1	0,50	1	
3	Głusko Duże Kolonia	6	1,11	4	0,74	4	0,74	0	
4	Głusko Małe	2	1,40	1	0,70	1	0,70	0	
5	Górki	1	1,75	0	-	1	1,75	2	niekorzystny
6	Jaworcie – Mieczysława	6	8,70	3	4,35	0	-	2	niekorzystny
7	Karczmiska Drugie	16	1,75	7	0,77	7	0,77	1	
8	Karczmiska Pierwsze	18	1,62	16	1,44	13	1,17	3	niekorzystny
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	1	0,30	0	-	0	-	0	
10	Noworąblów	2	1,34	3	2,01	0	-	1	
11	Słotwiny	4	0,91	1	0,23	3	0,68	0	
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	3	8,33	0	-	1	2,78	2	niekorzystny
13	Uściąż	6	1,48	2	0,49	3	0,74	0	
14	Uściąż Kolonia	0	-	0	-	0	-	0	
15	Wolica	2	1,01	0	-	2	1,01	1	
16	Wolica Kolonia	3	1,36	1	0,45	2	0,91	1	
17	Wymysłów	1	0,53	0	-	0	-	0	
18	Zaborze	3	1,05	3	1,05	5	1,74	2	niekorzystny
19	Zagajdzie	4	4,94	3	3,70	4	4,94	3	niekorzystny
	Gmina	82	1,49	50	0,91	49	0,89	1,5	

BEZPIECZEŃSTWO

Poczucie bezpieczeństwa wpływa na jakość życia i rozwoju społeczności zarówno w wymiarze społecznym, jak i gospodarczym. Na obszarach wiejskich w odróżnieniu do miast, zależy od mniejszej liczby specyficznych z uwagi na występującą infrastrukturę czynników, do których należą: prawdopodobieństwo wystąpienia katastrof naturalnych, pożarów czy awarii technicznych. Bardzo ważnym i niepokojącym zjawiskiem jest przemoc domowa, która z uwagi na brak anonimowości we wspólnotach lokalnych wynikający z formalnych i nieformalnych powiązań pomiędzy mieszkańcami utrudnia czy wręcz uniemożliwia informowanie policji o zaistniałych zdarzeniach. Wykroczenia i przestępstwa kryminalne stanowią główny czynnik zagrażający bezpieczeństwu w gminie (60% zdarzeń), a skala tych zjawisk w stosunku do przemoc domowej i działań ratowniczo – gaśniczych na przestrzeni lat zdecydowanie wzrasta. W przypadku wykroczeń odnotowano ich ponad 2-krotny wzrost na przestrzeni 5-ciu lat, w przypadku przestępstw kryminalnych ich liczba nieznacznie spadła w tym samym okresie. Niepokojący jest jednak ogólny wzrost naruszeń porządku publicznego odnotowanych przez Policję z 118 w 2017 do 154 w 2021 r (Tabela 7). Na tym tle zdarzenia wymagające interwencji Ochotniczych Straży Pożarnych stanowią zdecydowanie mniejszy odsetek choć ich liczba na przestrzeni omawianych lat nieznacznie wzrosła. W większości są to wyjazdy spowodowane miejscowym zagrożeniem a zatem wynikającym z naturalnego rozwoju cywilizacyjnego, działań człowieka czy naturalnych sił przyrody. W przypadku zakłócania miru i przemoc domowej, dotyczą one niewielkiego odsetka mieszkańców i stanowi nieznaczną liczbę zdarzeń zagrażających bezpieczeństwu (ok. 20 rocznie) i co do zasady jest stała na przestrzeni ostatnich 5-ciu lat. Wyjątek stanowi tutaj 2020 r., jednak w opinii analityków, dane społeczne za ten rok są nieadekwatne bowiem spowodowane ograniczeniami w przemieszczaniu się w związku z zaistniałą sytuacją pandemiczną.

Statystycznie największą liczbę przestępstw i wykroczeń zanotowano w 7 jednostkach, na tym tle najbardziej niekorzystna sytuacja jest w sołectwach: Słotwiny – Czerwone Łąki (przestępstwa) i Karczmiska Drugie (wykroczenia). W przypadku „Niebieskich kart” największy ich odsetek przypada na 9 sołectw, w szczególności: Jaworce – Mieczysławka, Uściąż Kolonia. Natomiast działania ratownicze najczęściej podejmowane były w 10 sołectwach, zaś najwięcej tych zagrożeń na 100 ha powierzchni odnotowano w: Noworąbłowie, Karczmiskach Pierwszych Kolonii i Jaworcach – Mieczysławce (Tabela 8).

Tabela 7. Naruszenia bezpieczeństwa w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021.

Wymiar	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba wykroczeń i przestępstw - ŁĄCZNIE (zdarzenie) w tym:	118	126	122	114	154
Liczba ujawnionych wykroczeń bez mandatów karnych (zdarzenie)	38	33	55	55	82
Liczba zanotowanych przestępstw kryminalnych (zdarzenie)	80	93	67	59	72
Liczba założonych "Niebieskich kart" (osoba)	14	24	13	9	17
Liczba podjętych działań ratowniczo - gaśniczych OSP (zdarzenie)	74	54	73	65	81

Tabela 8. Bezpieczeństwo - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Liczba wykroczeń i przestępstw RAZEM		Naruszenia porządku publicznego wskaźnik		Liczba założonych "Niebieskich kart"		Przemoc domowa wskaźnik		Liczba działań ratowniczo - gaśniczych OSP		Działania ratowniczo - gaśnicze wskaźnik		BEZPIECZEŃSTWO	
		zdarz.	na 100 mieszk.	szt.	na 100 mieszk.	zdarz.	na 100 ha pow.	liczba wskaźników powyżej średniej	ocena						
1	Bielsko	1	1,05	2	2,11	2	0,78	1							
2	Chodlik	2	0,99	0	-	6	0,48	0							
3	Głusko Duże Kolonia	7	1,30	5	0,93	4	0,63	0							
4	Głusko Małe	3	2,10	3	2,10	3	1,48	2	niekorzystny						
5	Górki	2	3,51	3	5,26	2	2,00	3	niekorzystny						
6	Jaworce – Mieczysława	3	4,35	6	8,70	6	3,61	3	niekorzystny						
7	Karczmiska Drugie	46	5,04	11	1,21	12	0,73	1							
8	Karczmiska Pierwsze	42	3,77	18	1,62	17	1,42	3	niekorzystny						
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	0	-	0	-	10	3,91	1							
10	Noworąbłów	4	2,68	2	1,34	7	4,07	1							
11	Słotwiny	5	1,14	5	1,14	3	0,35	0							
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	3	8,33	2	5,56	3	3,10	3	niekorzystny						
13	Uściąg	19	4,68	4	0,99	6	1,15	2	niekorzystny						
14	Uściąg Kolonia	1	1,96	3	5,88	2	0,58	1							
15	Wolica	4	2,01	2	1,01	4	1,24	1							
16	Wolica Kolonia	3	1,36	3	1,36	2	0,64	0							
17	Wymysłów	1	0,53	1	0,53	3	0,83	0							
18	Zaborze	4	1,39	5	1,74	6	0,86	1							
19	Zagajdzie	4	4,94	2	2,47	4	2,87	3	niekorzystny						
	Gmina	154	2,79	77	1,39	102	1,07	1,5							

POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM

Aktywność mieszkańców należy oceniać zarówno z punktu widzenia działań lokalnych, jak i zaangażowania obywatelskiego w mechanizmy demokratyczne. Uczestnictwo w działaniach zorientowanych lokalnie, wynikających z silnego poczucia wspólnoty, intensywnych więzi sąsiedzkich oraz skutecznej komunikacji o istniejących w społeczności problemach i potrzebach wspólnego działania najlepiej oddaje liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych - stowarzyszeń i fundacji. 27 takich podmiotów działających w gminie zlokalizowanych jest w 12 sołectwach, w większości są to Ochotnicze Straże Pożarne (10 podmiotów) działające na podstawie ustawy o stowarzyszeniach, kluby sportowe (4 podmioty) i koła gospodyń wiejskich (3 podmioty). Na uwagę zasługują stowarzyszenia lokalne o zróżnicowanych profilach działalności, w Karczmiskach Pierwszych: Towarzystwo Rozwoju Ziemi Karczmiskiej, Klub Seniora "Zawsze Młodzi", Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Nadwiślańskiej Kolei Wąskotorowej, Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych "Daj Szansę" a także Towarzystwo Starożytnicze w Chodliku, Stowarzyszenia "Rytm Natury"

Zagrodowa Osada w Uściążu, Stowarzyszenie „Międzypokoleniowe” w Wymysłowie czy Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Zaborze-Kolonia w Zaborzu. Zaangażowanie w zaspokajanie potrzeb wspólnot lokalnych i współdecydowanie o ich rozwoju wyrażone jest uczestnictwem w zebraniach sołeckich. W tym wypadku małą aktywność przejawiają mieszkańcy ponad połowy sołectw, w szczególności: Zaborze, Karczmiska Pierwsze, Słotwiny czy Karczmiska Drugie, gdzie frekwencja uczestników zebrań jest zdecydowanie najniższa w gminie (Tabela 9).

Inną miarą aktywności jest uczestnictwo w procesach demokratycznych mierzone frekwencją wyborczą w wyborach powszechnych. Mieszkańcy gminy zdecydowanie chętniej uczestniczą w wyborach prezydenckich (powyżej 60%) i do parlamentu krajowego (powyżej 50%) niż w samorządowych (frekwencja w granicach 45 do 48 %) czy europarlamentu (powyżej 35%). Wyniki te wskazują na niski poziom świadomości lokalnej i dążenia do wpływu na rozwój społeczności lokalnej. W analizowanym okresie na 8 akcji wyborczych (w tym wybory samorządowe – 5 akcji) we wszystkich przypadkach w sołectwach Noworąbłów i Zaborze frekwencja była niższa od średniej w gminie i wskazuje, że mieszkający tam wyborcy nie mają poczucia realnego wpływu na funkcjonowanie społeczności lokalnych (Tabela 10).

Tabela 9. Aktywność społeczna²¹ i uczestnictwo lokalne w 2021 r.

Lp.	Sołectwo	Liczba zarejestrowanych organizacji pozarządowych (NGO)	Aktywność społeczna wskaźnik	Liczba uczestników zebrań sołeckich (uśredniona)	Uczestnictwo lokalne wskaźnik
		szt.	na 100 mieszk.	osoba	na 100 mieszk.
1	Bielsko	0	-	10	10,53
2	Chodlik	2	0,99	26	12,87
3	Głusko Duże Kolonia	1	0,19	43	7,96
4	Głusko Małe	0	-	18	12,59
5	Górki	1	1,75	17	29,82
6	Jaworce – Mieczysława	0	-	7	10,14
7	Karczmiska Drugie	1	0,11	38	4,17
8	Karczmiska Pierwsze	9	0,81	30	2,70
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	0	-	28	8,46
10	Noworąbłów	1	0,67	29	19,46
11	Słotwiny	2	0,46	15	3,42
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	0	-	9	25,00
13	Uściąż	2	0,49	17	4,19
14	Uściąż Kolonia	0	-	15	29,41
15	Wolica	1	0,50	30	15,08
16	Wolica Kolonia	2	0,91	13	5,91
17	Wymysłów	2	1,05	17	8,95
18	Zaborze	3	1,05	5	1,74
19	Zagajdzie	0	-	22	27,16
Gmina		27	0,49	389	7,05

²¹ Urząd Gminy Karczmiska/BIP; Spis Organizacji Pozarządowych Funkcjonujących na Terenie Gminy Karczmiska (stan na 5.02.2020).

Tabela 10. Frekwencja w wyborach powszechnych w gminie Karczmiska w latach 2017 – 2021.

Lp.	Sołectwo	2018 – Wybory Samorządowe ²²						2019 - Parlament Europejski ²³	2019 - Sejm i Senat RP ²⁴	2020 - Prezydent RP ²⁵	Frekwencja wyborcza wskaznik
		2018 - Sejmik Województwa	2018 - Rada Powiatu	2018 - Rada Gminy	2018 - Wójt Gminy – I tura	2018 - Wójt Gminy – 2 tura	Łącznie				
		%	%	%	%	%	poniżej średniej				
1	Bielsko	54,78	54,56	46,84	54,85	56,32		38,46	53,53	62,15	0
2	Chodlik	54,78	54,56	46,84	54,85	56,32		38,46	53,53	62,15	0
3	Głusko Duże Kolonia	46,12	46,12	45,72	46,12	39,64	TAK	33,43	50,10	60,69	3
4	Głusko Małe	46,12	46,12	47,67	46,12	39,64	TAK	33,43	50,10	60,69	3
5	Górki	46,12	46,12	45,72	46,12	39,64	TAK	33,43	50,10	60,69	3
6	Jaworce – Mieczysława	42,63	42,63	35,24	42,63	34,17	TAK	33,21	54,68	61,06	2
7	Karczmiska Drugie	50,05	50,05	50,05*	50,27	46,45		34,29	49,17	59,91	3
8	Karczmiska Pierwsze	54,78	54,56	56,36**	54,85	56,32		38,46	53,53	62,15	0
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	54,78	54,56	61,40	54,85	56,32		38,46	53,53	62,15	0
10	Noworąblów	45,79	45,79	45,79	45,79	33,99	TAK	32,58	43,80	54,13	4
11	Słotwiny	41,55	41,29	41,55	41,55	44,77	TAK	39,95	49,46	61,75	2
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	42,63	42,63	35,24	42,63	34,17	TAK	33,21	54,68	61,06	2
13	Uściąż	42,63	42,63	47,11	42,63	34,17	TAK	33,21	54,68	61,06	2
14	Uściąż Kolonia	42,63	42,63	35,24	42,63	34,17	TAK	33,21	54,68	61,06	2
15	Wolica	46,12	46,12	45,19	46,12	39,64	TAK	33,43	50,10	60,69	3
16	Wolica Kolonia	46,12	46,12	45,19	46,12	39,64	TAK	33,43	50,10	60,69	3
17	Wymysłów	50,05	50,05	47,67	50,27	46,45		34,29	49,17	59,91	3
18	Zaborze	45,79	45,79	45,79	45,79	33,99	TAK	32,58	43,80	54,13	4
19	Zagajdzie	42,63	42,63	35,24	42,63	34,17	TAK	33,21	54,68	61,06	2
	Gmina	48,73	48,64	48,75	48,79	45,36		35,56	50,90	60,56	4

*obliczenia własne na podstawie protokołów z komisji wyborczych nr 6, 7 i 8.

** obliczenia własne na podstawie protokołów z komisji wyborczych nr 3, 4 i 5.

²² Państwowa Komisja Wyborcza; <https://wybory2018.pkw.gov.pl/>

²³ Ibid.; <https://pe2019.pkw.gov.pl/pe2019/>

²⁴ Ibid.; <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl/sejmsenat2019/>

²⁵ Ibid.; <https://prezydent20200628.pkw.gov.pl/prezydent20200628/>

Tabela I I. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Aktywność społeczna wskaźnik	Uczestnictwo lokalne wskaźnik	Frekwencja wyborcza wskaźnik	POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	
		na 100 miesz.	średnia na zebranie	ilość wyborów poniżej średniej	liczba wskaźników poniżej średniej	ocena
1	Bielsko	-	10,53	0	1	
2	Chodlik	0,99	12,87	0	0	
3	Głusko Duże Kolonia	0,19	7,96	3	2	niekorzystny
4	Głusko Małe	-	12,59	3	2	niekorzystny
5	Górki	1,75	29,82	3	1	
6	Jaworce – Mieczysława	-	10,14	2	1	
7	Karczmiska Drugie	0,11	4,17	3	3	niekorzystny
8	Karczmiska Pierwsze	0,81	2,70	0	1	
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	-	8,46	0	1	
10	Noworąblów	0,67	19,46	4	1	
11	Słotwiny	0,46	3,42	2	2	niekorzystny
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	-	25,00	2	1	
13	Uściąż	0,49	4,19	2	1	
14	Uściąż Kolonia	-	29,41	2	1	
15	Wolica	0,50	15,08	3	1	
16	Wolica Kolonia	0,91	5,91	3	2	niekorzystny
17	Wymysłów	1,05	8,95	3	1	
18	Zaborze	1,05	1,74	4	2	niekorzystny
19	Zagajdzie	-	27,16	2	1	
	Gmina	0,49	7,05	4	1,5	

Tabela 12. Ocena zjawisk negatywnych w sferze społecznej.

Lp.	Sołectwo	BEZROBOCIE	PROBLEMY SPOŁECZNE	BEZPIECZEŃSTWO	POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	Suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych	ILOŚĆ wskaźników syntetycznych o wartości niekorzystnej	STAN KRYZYSOWY
1	Bielsko	0	3	1	1	5	1	
2	Chodlik	3	1	0	0	4	1	
3	Głusko Duże Kolonia	3	0	0	2	5	2	
4	Głusko Małe	0	0	2	2	4	2	
5	Górki	0	2	3	1	6	2	
6	Jaworce – Mieczysława	3	2	3	1	9	3	TAK
7	Karczmiska Drugie	0	1	1	3	5	1	
8	Karczmiska Pierwsze	2	3	3	1	9	3	TAK
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	0	0	1	1	2	0	
10	Noworąbłów	1	1	1	1	4	0	
11	Słotwiny	1	0	0	2	3	1	
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	0	2	3	1	6	2	
13	Uściąż	0	0	2	1	3	1	
14	Uściąż Kolonia	3	0	1	1	5	1	
15	Wolica	0	1	1	1	3	0	
16	Wolica Kolonia	1	1	0	2	4	1	
17	Wymysłów	1	0	0	1	2	0	
18	Zaborze	2	2	1	2	7	3	TAK
19	Zagajdzie	3	3	3	1	10	3	TAK

Wyniki analizy wskazują, iż w 4 sołectwach suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych osiąga wartości od 7 do 10 na łączną liczbę 12 wskaźników, a zatem powyżej ich połowy gminie. W przypadku gminy Karczmiska przekłada się to wprost na wartości wskaźników syntetycznych, które wskazują na koncentrację negatywnych zjawisk w sferze społecznej w sołectwach:

- **Jaworce – Mieczysława, Karczmiska Pierwsze i Zagajdzie - 3 wskaźniki syntetyczne**, stan kryzysowy cechujący się wysokim bezrobociem, dużą liczbą problemów społecznych, niskim poziomem bezpieczeństwa;
- **Zaborze - 3 wskaźniki syntetyczne**, stan kryzysowy cechujący się wysokim bezrobociem, dużą liczbą problemów społecznych i niskim poziomem uczestnictwa w życiu publicznym.

4.2. Sfera Gospodarcza

Monitoring potencjału rozwoju ekonomiczno-gospodarczego i analiza istniejącej sytuacji są niezwykle ważne w kontekście planowanych działań w ramach procesu rewitalizacji. Analizie poddany został obszar przedsiębiorczości mieszkańców gminy Karczmiska, zaś jako potencjał i siłę rozwojową jednostki zidentyfikowano liczbę podmiotów gospodarczych. Wyznaczanie obszarów o deficytowym charakterze, pozwoli w przyszłości na dokonanie zmian, pozwalających ograniczyć jej bariery rozwojowe. Natomiast skuteczne zaplanowanie przemian w lokalnej gospodarce zwiększy jej konkurencyjność i atrakcyjność dla pracowników oraz potencjalnych inwestorów. Na potrzeby diagnozy uwzględniono dominujący sektor własnościowy - podmioty prywatne (318 podmiotów), a w ramach niego - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, które stanowią większość (263 podmioty), ich bowiem funkcjonowanie najtrafniej zobrazowuje tendencje gospodarcze w gminie (Tabela 13). Szczegółowa analiza wskaźnikowa uwzględnia ich kondycję wyrażającą się w: liczbie podmiotów gospodarczych - osób prowadzących działalność gospodarczą wpisanych do rejestru CEiDG, liczbie podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych tj. wpisanych do rejestru CEiDG w 2021 r. - co wskazuje na ocenę potencjału i szans na prowadzenie działalności przez samych zainteresowanych, a także liczbie osób fizycznych, które zawiesiły i wyrejestrowały działalność gospodarczą, we wszystkich przypadkach w przeliczeniu na 100 mieszkańców jednostki analitycznej, co w odniesieniu do tych wskaźników oznacza potencjalną skalę negatywnych zjawisk gospodarczych związanych z niskim potencjałem i siłą nabywczą lokalnego rynku.

Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021²⁶.

	2017	2018	2019	2020	2021
Podmioty gospodarki narodowej					
ogółem	239	264	290	299	333
Sektor publiczny					
ogółem	17	17	16	15	15
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	14	14	13	12	12
spółki handlowe	1	1	1	1	1
Sektor prywatny					
ogółem	222	247	274	284	318
spółki handlowe	7	10	10	9	9
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	3	3	3
spółdzielnie	1	0	0	0	0
fundacje	1	1	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	23	23	25	25	25
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	174	195	220	229	263

Na przestrzeni ostatnich lat zaobserwowano wzrost liczby osób, które zdecydowały się podjąć ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej z 174 w 2017 r. do 263 w 2021 r., czyli o ponad 50%. Najwięcej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 statystycznych mieszkańców funkcjonuje w 9 jednostkach, w pozostałych 10 wskaźnik liczby osób prowadzących działalność gospodarczą jest niższy od średniej dla gminy w szczególności w sołectwach Wolica Kolonia i Chodlik. W przypadku nowo zarejestrowanych podmiotów dane wskazują na wyjątkowo niekorzystny trend wyrażający się w większej skłonności do zaniechania jej prowadzenia w postaci zawieszenia lub wyrejestrowania aktywności (221 podmiotów) niż do jej zakładania (12 podmiotów). W 2021 roku w 9 sołectwach nie zarejestrowano żadnych nowych podmiotów, natomiast statystycznie w 10-ciu najwięcej zawieszono lub wyrejestrowano w szczególności w Uściążu Kolonii i Słotwinach.

²⁶ Bank Danych Lokalnych; GUS; *Kategoria: Podmioty Gospodarki Narodowej - Przekształcenia Własnościowe i Strukturalne - Grupa: Podmioty Gospodarki Narodowej wg Rejestru REGON (dane kwartalne) - Podgrupa: Podmioty w sektorze prywatnym wg form prawnych / Podmioty w sektorze publicznym wg form prawnych.*

Tabela 14. Przedsiębiorczość mieszkańców - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	Podmioty gospodarcze wskaźnik	Liczba nowo zarejestrowanych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą	Nowe podmioty gospodarcze wskaźnik	Liczba osób fizycznych, które zawiesiły i wyrejestrowały działalność gospodarczą	Zaprzestana działalność gospodarza wskaźnik	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ MIESZKAŃCÓW	
		szt.	na 100 mieszk.	szt.	na 100 mieszk.	szt.	na 100 mieszk.	liczba wskaźników o wartości niekorzystnej	ocena
1	Bielsko	2	2,11	0	-	1	1,05	2	niekorzystny
2	Chodlik	2	0,99	0	-	1	0,50	2	niekorzystny
3	Głusko Duże Kolonia	15	2,78	0	-	24	4,44	2	niekorzystny
4	Głusko Małe	9	6,29	1	0,70	6	4,20	1	
5	Górki	1	1,75	0	-	1	1,75	2	niekorzystny
6	Jaworce – Mieczysława	1	1,45	0	-	0	-	2	niekorzystny
7	Karczmiska Drugie	20	2,19	0	-	27	2,96	2	niekorzystny
8	Karczmiska Pierwsze	30	2,70	1	0,09	44	3,95	1	
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	10	3,02	1	0,30	18	5,44	1	
10	Noworąbłów	3	2,01	1	0,67	7	4,70	2	niekorzystny
11	Słotwiny	9	2,05	3	0,68	28	6,38	2	niekorzystny
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	2	5,56	0	-	0	-	1	
13	Uściąż	19	4,68	1	0,25	19	4,68	1	
14	Uściąż Kolonia	1	1,96	0	-	4	7,84	3	niekorzystny
15	Wolica	3	1,51	1	0,50	8	4,02	2	niekorzystny
16	Wolica Kolonia	2	0,91	2	0,91	11	5,00	2	niekorzystny
17	Wymysłów	7	3,68	1	0,53	5	2,63	0	
18	Zaborze	8	2,79	0	-	16	5,57	2	niekorzystny
19	Zagajdzie	3	3,70	0	-	1	1,23	1	
	Gmina	147	2,66	12	0,22	221	4,00	1,5	

Tabela 15. Ocena zjawisk negatywnych w sferze gospodarczej.

Lp.	Sołectwo	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ MIESZKAŃCÓW	Suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych	ILOŚĆ wskaźników syntetycznych o wartości niekorzystnej	STAN KRYZYSOWY
1	Bielsko	2	2	1	TAK
2	Chodlik	2	2	1	TAK
3	Głusko Duże Kolonia	2	2	1	TAK
4	Głusko Małe	1	1	0	
5	Górki	2	2	1	TAK
6	Jaworce – Mieczysława	2	2	1	TAK
7	Karczmiska Drugie	2	2	1	TAK
8	Karczmiska Pierwsze	1	1	0	
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	1	1	0	
10	Noworąbłów	2	2	1	TAK
11	Słotwiny	2	2	1	TAK
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	1	1	0	
13	Uściąg	1	1	0	
14	Uściąg Kolonia	3	3	1	TAK
15	Wolica	2	2	1	TAK
16	Wolica Kolonia	2	2	1	TAK
17	Wymysłów	0	0	0	
18	Zaborze	2	2	1	TAK
19	Zagajdzie	1	1	0	

- **Uściąg Kolonia** - 3 wskaźniki, stan kryzysowy cechujący się niskim odsetkiem działających i nowo zakładanych podmiotów gospodarczych oraz wyższej niż w gminie liczby wyrejestrowywanych i zawieszonych działalności gospodarczych.
- **Bielsko, Chodlik, Górki, Jaworce – Mieczysława, Karczmiska Drugie** - 2 wskaźniki, stan kryzysowy wynikający z niskiego odsetka działających i nowo zakładanych podmiotów gospodarczych.
- **Noworąbłów, Słotwiny, Wolica, Wolica Kolonia** - 2 wskaźniki, stan kryzysowy cechujący się niskim odsetkiem działających podmiotów gospodarczych i proporcjonalnie wyższą niż w gminie liczbą podmiotów które zaprzestały działalności.
- **Głusko Duże Kolonia i Zaborze** - 2 wskaźniki, stan kryzysowy wynikający z małej liczby nowych podmiotów i wysokiej podmiotów zaprzestających działalności.

4.3. Sfera Środowiskowa

Istotą rewitalizacji jest tworzenie przyjaznego środowiska do życia także w sferze przyrodniczej. Oznacza to nie tylko przywracanie do życia zniszczonych lub zdegradowanych ekosystemów, ale również określenie istniejących zasobów przyrodniczych, wyznaczanie obszarów szczególnie cennych i wymagających ochrony oraz zdefiniowanie potencjalnych zagrożeń dla środowiska. Zatem identyfikacja zagrożeń w tej sferze staje się niezwykle potrzebna w celu wyznaczenia obszarów kryzysowych, wymagających działań interwencyjnych w ramach procesu rewitalizacji. Na terenie gminy Karczmiska występuje dziewięć obiektów zidentyfikowanych w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody (Rysunek 4):

Pomniki przyrody:

- 1) Dąb szypułkowy [*łac. Quercus robur*] nazwa: *Władek z Zagrzęby*, zlokalizowany na działce prywatnej położonej w Karczmiskach Pierwszych przy ul. Nadrzeczej, działka nr ewidencyjny - 1272 (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1141)²⁷;
- 2) Lipa drobnolistna [*łac. Tilia cordata*], zlokalizowana na terenie zespołu dworsko-pałacowego w Karczmiskach Pierwszych, działka nr ewidencyjny - 1108/2 (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1143)²⁸;
- 3) Grab zwyczajny (Grab pospolity) [*łac. Carpinus betulus*], zlokalizowany na terenie zespołu dworsko-pałacowego w Karczmiskach Pierwszych, działka nr ewidencyjny - 1108/2 (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1144)²;
- 4) Platan klonolistny - Platanus xacerifolia [*łac. Platanus xhispanica*], zlokalizowany na terenie zespołu dworsko-pałacowego w Karczmiskach Pierwszych, działka nr ewidencyjny - 1108/2 (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1145)²;
- 5) Dąb szypułkowy [*łac. Quercus robur*], znajdujący się na działce nr ewidencyjny - 229 w miejscowości Noworąbłów (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1146)²⁹;
- 6) Dąb szypułkowy [*łac. Quercus robur*] nazwa: *Jan Kleniewski*, zlokalizowany na działce nr ewidencyjny - 2659/14 w Karczmiskach Pierwszych, na terenie kolejki wąskotorowej, pomiędzy budynkami kolejki w odległości ok. 16 m od drogi wojewódzkiej (kod: PL.ZIPOP.1393.PP.0612032.1855)³⁰.

Obszary chronionego krajobrazu:

- 1) Kazimierski Park Krajobrazowy - obejmuje niewielki obszar 0,5 km² w środkowo – zachodniej części gminy stanowiący 0,3% jej powierzchni.
- 2) Strefa ochronna (otulina) Kazimierskiego Parku Krajobrazowego - obejmuje 35,6 km² w zachodniej i północnej część gminy stanowiący 37,4 % jej powierzchni.
- 3) Chodelski Obszar Chronionego Krajobrazu – obszar 37,5 km² w położony w południowej części gminy obejmujący 46,1% jej powierzchni.

Należy stwierdzić, iż występujące w gminie Karczmiska czyste środowisko, mnogość wartościowych form ochrony przyrody obejmujących znaczny obszar gminy oraz brak uciążliwego przemysłu stwarzają doskonałe warunki rozwoju turystyki i wypoczynku.

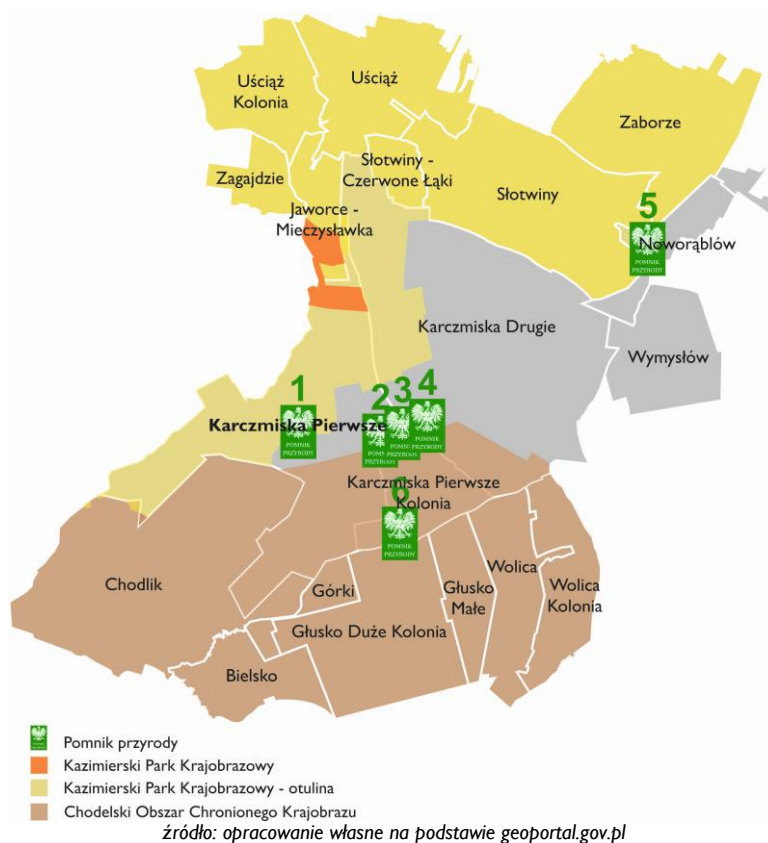
²⁷ Rozporządzenie Nr 12 Wojewody Lubelskiego z dn. 11 czerwca 1992 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z 1992 r. Nr 6, poz. 60).

²⁸ Zarządzenie Nr 42 Wojewody Lubelskiego z dnia 22 października 1987 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 6 listopada 1987 r. Nr 12, poz. 211).

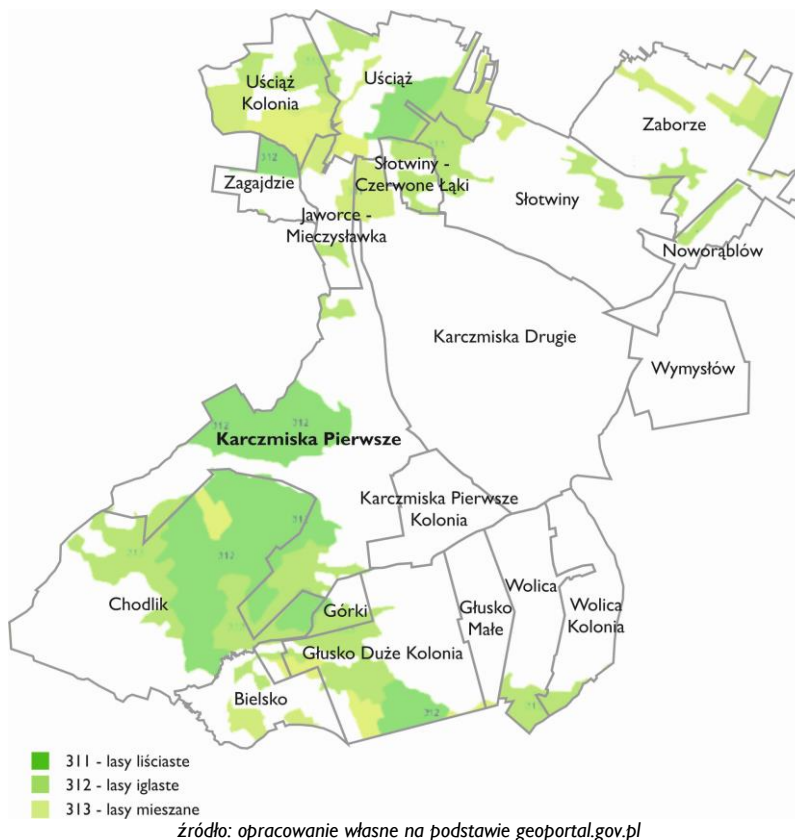
²⁹ Uchwała Nr XXIX/213/13 Rady Gminy Karczmiska z dnia 19 sierpnia 2013 r. w sprawie ustalenia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2013 r. poz. 4131).

³⁰ Uchwała Nr XXXVII/202/2022 Rady Gminy Karczmiska z dnia 25 lutego 2022 r. w sprawie ustanowienia pomnika przyrody (Dz. Urz. Woj. Lub. z 2022 r. poz. 1180).

Rysunek 4. Mapa form ochrony przyrody.

Rysunek 5. Użytki leśne na terenie gminy.

Największe kompleksy leśne w gminie zlokalizowane są w jej północnej części (sołectwa: Słotwiny – Czerwone Łąki, Uściąż, Uściąż Kolonia) oraz południowej i południowo-zachodniej (sołectwa: Chodlik, Głusko Duże Kolonia, Górkki, Karczmiska Pierwsze).

Zagrożenia powodziowe o szczególnym charakterze potencjalnie mogą występować na obszarze wokół rzeki Chodelki (sołectwa: Chodlik i Bielsko), natomiast w przypadku rzeki Kowalanki (sołectwa: Głusko Małe, Głusko Duże Kolonia) oraz Grodarz (sołectwo: Uściąż) możliwe są miejscowe zagrożenia powodziowe z relatywnie wysokim prawdopodobieństwem 10%.

Rysunek 6. Obszary zagrożenia powodziowego.

źródło: opracowanie własne na podstawie Hydroportal ISOK

Tabela 16. Ochrona przyrody i zagrożenia - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Zagrożenie powodziowe wskaźnik	Pomniki przyrody	Parki krajobrazowe i otuliny	Obszary chronionego krajobrazu	Formy ochrony przyrody wskaźnik	Kompleksy leśne wskaźnik	OCHRONA PRZYRODY I ZAGROŻENIA	
								liczba wskaźników o wartości niekorzystnej	ocena
1	Bielsko	TAK	-	-	TAK	1	NIE	1	
2	Chodlik	TAK	-	-	TAK	1	TAK	2	niekorzystny
3	Głusko Duże Kolonia	TAK	-	-	TAK	1	TAK	2	niekorzystny
4	Głusko Małe	TAK	-	-	TAK	1	NIE	1	
5	Górki	NIE	-	-	TAK	1	TAK	1	
6	Jaworce – Mieczysława	NIE	-	TAK	-	1	NIE	0	
7	Karczmiska Drugie	NIE	-	TAK	TAK	2	NIE	1	
8	Karczmiska Pierwsze	NIE	TAK	TAK	TAK	3	TAK	2	niekorzystny
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	NIE	TAK	-	TAK	2	NIE	1	
10	Noworąblów	NIE	TAK	TAK	-	2	NIE	1	
11	Słotwiny	NIE	-	TAK	-	1	NIE	0	
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	NIE	-	TAK	-	1	TAK	1	
13	Uściąż	TAK	-	TAK	-	1	TAK	2	niekorzystny
14	Uściąż Kolonia	NIE	-	TAK	-	1	TAK	1	
15	Wolica	NIE	-	-	TAK	1	NIE	0	
16	Wolica Kolonia	NIE	-	-	TAK	1	NIE	0	
17	Wymysłów	NIE	-	-	-	-	NIE	0	
18	Zaborze	NIE	-	TAK	-	1	NIE	0	
19	Zagajdzie	NIE	-	TAK	-	1	NIE	0	
Gmina								1,5	

Tabela 17. Ocena zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej.

Lp.	Sołectwo	OCHRONA PRZYRODY I ZAGROŻENIA	Suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych	ILOŚĆ wskaźników syntetycznych o wartości niekorzystnej	STAN KRYZYSOWY
1	Bielsko	1	1	0	
2	Chodlik	2	2	1	TAK
3	Głusko Duże Kolonia	2	2	1	TAK
4	Głusko Małe	1	1	0	
5	Górki	1	1	0	
6	Jaworce – Mieczysława	0	0	0	
7	Karczmiska Drugie	1	1	0	
8	Karczmiska Pierwsze	2	2	1	TAK
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	1	1	0	
10	Noworąbłów	1	1	0	
11	Słotwiny	0	0	0	
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	1	1	0	
13	Uściąg	2	2	1	TAK
14	Uściąg Kolonia	1	1	0	
15	Wolica	0	0	0	
16	Wolica Kolonia	0	0	0	
17	Wymysłów	0	0	0	
18	Zaborze	0	0	0	
19	Zagajdzie	0	0	0	

Sfera środowiskowa ze względu na dużą powierzchnię obszarów cennych przyrodniczo oraz obiektów chronionych została uznana za szczególnie ważną dla rozwoju gminy. Wartość wskaźnika oznaczająca zjawisko negatywne (TAK) wskazuje w tym przypadku na ich zlokalizowanie na terenie sołectwa oraz potrzebę zachowania i ochrony tej przestrzeni. W konsekwencji dokonano oceny odchodząc od dotychczas stosowanego ujęcia względem średniej liczby wskaźników w gminie na rzecz uznania, iż w przypadku występowania w sołectwie w co najmniej 2 wskaźnikach jednostkowych ww. form, obszarów lub zagrożeń potrzeba ich ochrony oznacza występowanie sytuacji kryzysowej. Zdiagnozowano ją w 4 sołectwach:

- **Chodlik, Głusko Duże Kolonia, Karczmiska Pierwsze i Uściąg** – we wszystkich przypadkach po 2 wskaźniki jednostkowe;

4.4. Sfera Przestrzenno – Funkcjonalna

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 25 obiektów sportowo-rekreacyjnych (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne), których stan i dostępność ocenia się jako dobre (Tabela 18). Deficyty natomiast widoczne są w ilości jak i stanie technicznym obiektów infrastruktury społecznej i kulturalnej (Tabela 19).

O potencjale przestrzeni gminy także w kontekście rozwoju turystyki i edukacji świadczy bardzo duża liczba wartościowych a nawet unikalnych obiektów zabytkowych wpisanych do Wojewódzkiego rejestru zabytków³¹:

- 1) Karczmiska Drugie - kościół paraf. pw. św. Wawrzyńca z wyposażeniem i ruchomościami, dzwonnica drewniana, drzewostan w granicach cmentarza kościelnego (Nr rejestru: A/571);
- 2) Karczmiska Pierwsze - zespół dworsko-parkowy: dwór, dworek tzw. rządcówka, spichlerz, obora (zw. stajnią), fragmenty ogrodzenia z bramami i bramkami, park, aleja dojazdowa (Nr rejestru: A/786); Karczmiska Pierwsze, działki nr: I 108, I 109;
- 3) Karczmiska Pierwsze - budynki stacji zespołu Nałęczowskiej Kolei Dojazdowej, jako element Nałęczowskiej Kolei Dojazdowej (Nr rejestru: A/10); Karczmiska Pierwsze działki nr: 2659, 2481, 1841;
- 4) Chodlik - grodzisko wczesnośredniowieczne wraz ze strefą ochronną (Nr rejestru: C/2);
- 5) Chodlik - cmentarzisko kurhanowe – stanowisko archeologiczne nr 25/I 17-AZP 78-75 (Nr rejestru: C/96).

oraz dodatkowo 16 unikalnych zabytków nieruchomości wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Karczmiska³² zlokalizowanych w sołectwach: Karczmiska Drugie - 5 obiektów, Chodlik i Karczmiska Pierwsze – po 4 obiekty, Głusko Duże Kolonia – 3 obiekty, po 2 obiekty w sołectwach: Bielsko i Słotwiny oraz 1 obiekt w Wolicy.

Tabela 18. Obiekty infrastruktury sportu i rekreacji.

Lp.	Sołectwo	Liczba obiektów infrastruktury sportu i rekreacji (w podziale na rodzaje obiektów)				Dostępność infrastruktury sportu i rekreacji wskaznik na 100 mieszkańców
		Boiska (wszystkie rodzaje, także przyszkolne)	Place zabaw (publicznie dostępne i przy obiektach np. przedszkole, szkoła, świetlica)	Siłownie zewnętrzne	Inne obiekty (jeżeli występują)	
		szt. – stan*	szt. – stan*	szt. – stan*	szt. – stan*	
1	Bielsko	I-DB	I-DB	-	-	2,11
2	Chodlik	I-DB	I-DB	I-DB	-	1,49
3	Głusko Duże Kolonia	-	-	-	-	-
4	Głusko Małe	-	-	-	-	-
5	Górki	-	-	-	-	-
6	Jaworcie – Mieczysława	-	I-DB	-	-	1,45
7	Karczmiska Drugie	I-DB	I-DB	-	-	0,22
8	Karczmiska Pierwsze	2-DB	3-DB	I-DB	-	0,54

³¹ Obwieszczenie Nr I/2022 Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie wykazu zabytków wpisanych do rejestru zabytków nieruchomości województwa lubelskiego i do rejestru zabytków archeologicznych województwa lubelskiego.

³² Uchwała Nr XVI/89/2019 Rady Gminy Karczmiska z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Karczmiska na lata 2020 – 2023”.

9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	-	-	-	-	-
10	Noworąblów	-	I-DB	-	-	0,67
11	Słotwiny	I-DB	I-DB	I-DB	-	0,68
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	-	-	-	-	-
13	Uściąż	I-DB	I-DB	-	-	0,49
14	Uściąż Kolonia	-	-	-	-	-
15	Wolica	-	-	-	-	-
16	Wolica Kolonia	I-DB	-	-	I-DB	0,91
17	Wymysłów	-	I-DB	I-DB	-	1,05
18	Zaborze	I-DB	-	-	-	0,35
19	Zagajdzie	-	-	-	-	-
Gmina		9	11	4	1	0,45

* Ocena opisowa (skrót) jakość: DB – dobra / ŚR - średnia / NZ – niezadowolająca

Tabela 19. Obiekty infrastruktury społeczno-kulturalnej oraz zabytkowej.

Lp.	Sołectwo	Liczba obiektów infrastruktury społecznej i kultury (w podziale na rodzaje obiektów)			Jakość infrastruktury społecznej i kultury wskaźnik	Zabytki nieruchome	Zabytki podlegające ochronie wskaźnik
		biblioteki i filie	światlice	inne obiekty (np. remizy strażackie)			
		szt. – stan*	szt. – stan*	szt. – stan*			
1	Bielsko	-	-	-	-	2	TAK
2	Chodlik	-	I	I-ŚR	ŚR	4	TAK
3	Głusko Duże Kolonia	I-ŚR	I	I-DB	ŚR	3	TAK
4	Głusko Małe	-	-	-	-	-	NIE
5	Górki	-	-	-	-	-	NIE
6	Jaworce – Mieczysława	-	-	-	-	-	NIE
7	Karczmiska Drugie	-	-	-	-	5	TAK
8	Karczmiska Pierwsze	I-DB	I	I-DB	DB	4	TAK
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	-	-	-	-	-	NIE
10	Noworąblów	-	I	I-DB	DB	-	NIE
11	Słotwiny	I-NZ	I	I-DB	ŚR	2	TAK
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	-	-	-	-	-	NIE
13	Uściąż	-	I	I-ŚR	ŚR	-	NIE
14	Uściąż Kolonia	-	-	-	-	-	NIE
15	Wolica	-	-	-	-	1	TAK
16	Wolica Kolonia	-	I	I-DB	DB	-	NIE
17	Wymysłów	-	I	I-ŚR	ŚR	-	NIE
18	Zaborze	-	I	I-DB	DB	-	NIE
19	Zagajdzie	-	-	-	-	-	NIE
Gmina						21	

* Ocena opisowa (skrót) jakość: DB – dobra / ŚR - średnia / NZ – niezadowolająca

Tabela 20. Jakość infrastruktury publicznej - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Dostępność infrastruktury sportu i rekreacji wskaźnik	Jakość infrastruktury społecznej i kultury wskaźnik	Zabytki podlegające ochronie wskaźnik	JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	
		na 100 mieszkańców	ocena opisowa*	TAK/NIE	liczba wskaźników poniżej średniej	ocena
1	Bielsko	2,11	-	TAK	1	
2	Chodlik	1,49	ŚR	TAK	2	niekorzystny
3	Głusko Duże Kolonia	-	ŚR	TAK	3	niekorzystny
4	Głusko Małe	-	-	NIE	1	
5	Górki	-	-	NIE	1	
6	Jaworce – Mieczysława	1,45	-	NIE	0	
7	Karczmiska Drugie	0,22	-	TAK	2	niekorzystny
8	Karczmiska Pierwsze	0,54	DB	TAK	1	
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	-	-	NIE	1	
10	Noworąbłów	0,67	DB	NIE	0	
11	Słotwiny	0,68	ŚR	TAK	2	niekorzystny
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	-	-	NIE	1	
13	Uściąż	0,49	ŚR	NIE	1	
14	Uściąż Kolonia	-	-	NIE	1	
15	Wolica	-	-	TAK	2	niekorzystny
16	Wolica Kolonia	0,91	DB	NIE	0	
17	Wymysłów	1,05	ŚR	NIE	1	
18	Zaborze	0,35	DB	NIE	1	
19	Zagajdzie	-	-	NIE	1	
Gmina					1,5	

* Ocena opisowa (skrót) jakość: DB – dobra / ŚR - średnia / NZ – niezadowolająca

Tabela 21. Ocena zjawisk negatywnych w sferze przestrzenno – funkcjonalnej.

Lp.	Sołectwo	JAKOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych	ILOŚĆ wskaźników syntetycznych o wartości niekorzystnej	STAN KRYZYSOWY
1	Bielsko	1	1	0	
2	Chodlik	2	2	1	TAK
3	Głusko Duże Kolonia	3	3	1	TAK
4	Głusko Małe	1	1	0	
5	Górki	1	1	0	
6	Jaworce – Mieczysława	0	0	0	
7	Karczmiska Drugie	2	2	1	TAK
8	Karczmiska Pierwsze	1	1	0	
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	1	1	0	
10	Noworąbłów	0	0	0	
11	Słotwiny	2	2	1	TAK
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	1	1	0	
13	Uściąż	1	1	0	
14	Uściąż Kolonia	1	1	0	
15	Wolica	2	2	1	TAK
16	Wolica Kolonia	0	0	0	
17	Wymysłów	1	1	0	
18	Zaborze	1	1	0	
19	Zagajdzie	1	1	0	

Na dostępność obiektów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej wpływa ich zdegradowany stan określony jako niezadawalający. Wynika on z istnienia negatywnych zjawisk przynajmniej w połowie z 3 analizowanych wskaźników i występuje w 5 sołectwach: **Głusko Duże Kolonia, Chodlik, Karczmiska Drugie, Słotwiny, Wymysłów** – po 2 wskaźniki jednostkowe;

4.5. Sfera Techniczna

Długość całkowita sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 82,9 km³³, w tym 1 860 przyłączy z których korzysta 4 226 mieszkańców²⁸, co stanowi 77,8 % mieszkańców³⁴. W przypadku infrastruktury kanalizacyjnej w większości stanowią ją indywidualne zbiorniki bezodpływowe, natomiast sieć kanalizacyjna obejmuje tylko 3 sołectwa, a jej łączna długość wynosi 29,8 km³⁵ w tym 393 przyłączy z których korzysta 1 234³⁰ - 22,7% ludności²⁹. Uzupełnieniem systemu kanalizacji sanitarnej jest duża liczba przydomowych oczyszczalni ścieków obsługujących 134 gospodarstwa domowe. Ważnym elementem dywersyfikującym źródła ciepła i energii elektrycznej są odnawiane źródła energii w postaci 195 instalacji solarnych i 48 fotowoltaicznych. Sieć drogowa terenie gminy jest dobrze rozwinięta, tworzy ją droga wojewódzka nr 824 (Żyrzyn - Puławy - Opole Lubelskie - Józefów - Annopol), 44,756 km dróg powiatowych oraz 82 drogi gminne o zróżnicowanym stanie i nawierzchni, które podlegają stałej modernizacji i budowie.

Tabela 22. Dostępność infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej i OZE.

Lp.	Sołectwo	Liczba przyłączy do sieci wodociągowej		Liczba przyłączy do sieci kanalizacyjnej		Dostępność infrastruktury kanalizacyjnej wskaznik	Liczba zainstalowanych odnawialnych źródeł energii		Użytkowane odnawialne źródła energii wskaznik
		Dostępność sieci wodociągowej wskaznik	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	Dostępność infrastruktury kanalizacyjnej wskaznik	Solarne		Fotowoltaika		
								szt.	
1	Bielsko	32	100,00	0	2	6,25	2	2	12,50
2	Chodlik	74	100,00	0	5	6,76	7	1	10,81
3	Głusko Duże Kolonia	148	100,00	0	20	13,51	21	4	16,89
4	Głusko Małe	52	100,00	0	8	15,38	5	1	11,54
5	Górki	25	100,00	0	7	28,00	0	0	-
6	Jaworze – Mieczysława	35	100,00	0	3	8,57	2	0	5,71
7	Karczmiska Drugie	293	65,84	152	3	34,83	37	7	9,89
8	Karczmiska Pierwsze	379	63,59	217	7	37,58	37	10	7,89
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	142	85,54	24	3	16,27	12	7	11,45
10	Noworąbłów	68	100,00	0	4	5,88	2	2	5,88
11	Słotwiny	121	100,00	0	10	8,26	13	2	12,40
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	14	100,00	0	3	21,43	0	1	7,14
13	Uściąż	166	100,00	0	21	12,65	15	1	9,64
14	Uściąż Kolonia	3	100,00	0	5	100,00	3	2	100,00
15	Wolica	68	100,00	0	12	17,65	4	3	10,29
16	Wolica Kolonia	55	100,00	0	11	20,00	5	0	9,09
17	Wymysłów	64	100,00	0	1	1,56	13	4	26,56
18	Zaborze	86	100,00	0	8	9,30	12	0	13,95
19	Zagajdzie	35	100,00	0	1	2,86	5	1	17,14
	Gmina	1860	82,56	393	134	23,39	195	48	10,79

³³ Bank Danych Lokalnych; GUS; *Kategoria: Gospodarka Mieszkaniowa i Komunalna, Grupa: Urządzenia Sieciowe, Podgrupa: Wodociągi.*

³⁴ Bank Danych Lokalnych; GUS; *Kategoria: Gospodarka Mieszkaniowa i Komunalna, Grupa: Urządzenia Sieciowe, Podgrupa: Korzystający z instalacji w % ogółu ludności.*

³⁵ Bank Danych Lokalnych; GUS; *Kategoria: Gospodarka Mieszkaniowa i Komunalna, Grupa: Urządzenia Sieciowe, Podgrupa: Kanalizacja.*

Tabela 23. Stan dróg gminnych.

Lp.	Sołectwo	Drogi gminne - stan				Stan dróg wskaznik
		dobry*	zadowolający*	niezadowolający**	zły***	
				[km]	[km]	ocena opisowa*
1	Bielsko	-	-	-	1,210	DB
2	Chodlik	-	-	-	3,150	ŚR
3	Głusko Duże Kolonia	-	-	1,230	5,680	ŚR
4	Głusko Małe	-	-	0,980	1,350	ŚR
5	Górki	-	TAK	-	-	DB
6	Jaworce – Mieczysława	-	-	-	1,200	DB
7	Karczmiska Drugie	-	TAK	-	45,975	NZ
8	Karczmiska Pierwsze	TAK	TAK	2,195	19,775	NZ
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	-	-	1,650	4,970	ŚR
10	Noworąbłów	-	-	-	0,340	DB
11	Słotwiny	TAK	-	-	1,200	DB
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	-	-	-	1,310	DB
13	Uściąż	TAK	-	1,110	7,100	NZ
14	Uściąż Kolonia	-	-	-	3,980	ŚR
15	Wolica	-	-	-	1,220	DB
16	Wolica Kolonia	-	-	-	0,700	DB
17	Wymysłów	-	-	-	1,960	ŚR
18	Zaborze	-	-	-	5,320	ŚR
19	Zagajdzie	-	TAK	-	0,645	DB

* dobry lub zadowolający - nawierzchnie nowe i odnowione niewymagające remontów

**niezadowolający - nawierzchnie z uszkodzeniami i wymagające zaplanowania remontów w dłuższej perspektywie

***zły - nawierzchnie z uszkodzeniami wymagające natychmiastowych remontów

Tabela 24. Dostępność infrastruktury technicznej - wskaźnik syntetyczny.

Lp.	Sołectwo	Dostępność sieci wodociągowej wskaźnik	Dostępność infrastruktury kanalizacyjnej wskaźnik	Użytkowane odnawialne źródła energii wskaźnik	Stan dróg wskaźnik	DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	
		%	%	%	ocena opisowa*	liczba wskaźników negatywnych	ocena
1	Bielsko	100,00	6,25	12,50	DB	1	
2	Chodlik	100,00	6,76	10,81	ŚR	1	
3	Głusko Duże Kolonia	100,00	13,51	16,89	ŚR	1	
4	Głusko Małe	100,00	15,38	11,54	ŚR	1	
5	Górki	100,00	28,00	-	DB	1	
6	Jaworce – Mieczysławka	100,00	8,57	5,71	DB	2	
7	Karczmiska Drugie	65,84	34,83	9,89	NZ	3	niekorzystny
8	Karczmiska Pierwsze	63,59	37,58	7,89	NZ	3	niekorzystny
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	85,54	16,27	11,45	ŚR	1	
10	Noworąbłów	100,00	5,88	5,88	DB	2	
11	Słotwiny	100,00	8,26	12,40	DB	1	
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	100,00	21,43	7,14	DB	2	
13	Uściąż	100,00	12,65	9,64	NZ	3	niekorzystny
14	Uściąż Kolonia	100,00	100,00	100,00	ŚR	0	
15	Wolica	100,00	17,65	10,29	DB	2	
16	Wolica Kolonia	100,00	20,00	9,09	DB	2	
17	Wymysłów	100,00	1,56	26,56	ŚR	1	
18	Zaborze	100,00	9,30	13,95	ŚR	1	
19	Zagajdzie	100,00	2,86	17,14	DB	1	
	Gmina	82,56	23,39	10,79		2	

Tabela 25. Ocena zjawisk negatywnych w sferze technicznej.

Lp.	Sołectwo	DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	Suma wskaźników jednostkowych o wartościach niekorzystnych	ILOŚĆ wskaźników syntetycznych o wartości niekorzystnej	STAN KRYZYSOWY
1	Bielsko	1	1	0	
2	Chodlik	1	1	0	
3	Głusko Duże Kolonia	1	1	0	
4	Głusko Małe	1	1	0	
5	Górki	1	1	0	
6	Jaworce – Mieczysława	2	2	0	
7	Karczmiska Drugie	3	3	1	TAK
8	Karczmiska Pierwsze	3	3	1	TAK
9	Karczmiska Pierwsze Kolonia	1	1	0	
10	Noworąbłów	2	2	0	
11	Słotwiny	1	1	0	
12	Słotwiny – Czerwone Łąki	2	2	0	
13	Uściąż	3	3	1	TAK
14	Uściąż Kolonia	0	0	0	
15	Wolica	2	2	0	
16	Wolica Kolonia	2	2	0	
17	Wymysłów	1	1	0	
18	Zaborze	1	1	0	
19	Zagajdzie	1	1	0	

Dostępność infrastruktury technicznej będąca jedyną cechą w sferze technicznej objęta analizą 4 wskaźniki jednostkowe, których wartości negatywnie wpływające na życie mieszkańców zostały określone, jako niewystarczające lub ich brak. Stwierdzono stan kryzysowy w 3 sołectwach: **Karczmiska Drugie, Karczmiska Pierwsze i Uściąż.**

5. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH I OBSZARU REWITALIZACJI

5.1. Metodologia wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszaru rewitalizacji

Wyznaczenie obszarów zdegradowanych na terenie gminy Karczmiska zostało przeprowadzone przy pomocy dwóch odrębnych analiz: jakościowej i wskaźnikowej.

Analiza jakościowa obejmowała obszar całej gminy i w niniejszym dokumencie przyjęła formę powyższej szczegółowej diagnozy, zawierającej charakterystykę pięciu sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Kluczowymi dla opracowania diagnozy było 9 dokumentów źródłowych, programów i planów gminnych, w szczególności *Program Rozwoju Gminy Karczmiska na lata 2015 - 2022* oraz *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026*. W diagnozie uwzględnione zostały problemy w nich zidentyfikowane a następnie przeanalizowane w skali jednostek analitycznych.

Kluczowym etapem podczas prac nad wyznaczeniem obszarów zdegradowanych było przeprowadzenie **wielokryterialnej analizy wskaźnikowej**, obejmującej obszar całej gminy w podziale na wyznaczone jednostki analityczne, który pozwolił na prezentację poszczególnych wskaźników zagregowanych do cech w odniesieniu do tych obszarów i porównanie ich do średniej wartości danego wskaźnika dla całej gminy.

W pierwszym kroku określono zestaw wskaźników (jednostkowych i syntetycznych) we wszystkich analizowanych sferach, w szczególności dla sfery społecznej. Wskaźniki zostały dobrane w sposób możliwie najbardziej szczegółowy w tym dla opisu problemów społecznych zidentyfikowanych w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Karczmiska na lata 2021-2026*.

Następnie, po wybraniu zestawu wskaźników, pozyskano dane liczbowe (wymiary statystyczne), dotyczące poszczególnych jednostek analitycznych, a także całej gminy. Dane zostały pozyskane zarówno z Urzędu Gminy, jak instytucji zewnętrznych. Na ich podstawie obliczone zostały wskaźniki w przeliczeniu co do zasady na 100 statystycznych mieszkańców obrazujące problemy społeczne, gospodarcze, środowiskowe, infrastrukturalne i przestrzenne, a następnie wynik został porównany ze wskaźnikiem prezentującym średnią sytuację w całej gminie.

Kolejnym krokiem było wyznaczenie stanu kryzysowego w każdej ze sfer, jeżeli ilość wskaźników niekorzystnych w poszczególnych jednostkach analitycznych przekraczała połowę ich liczby, z wyjątkiem sfery środowiskowej co omówiono w pkt. 4.3.

Zgodnie z wymogami ustawowymi, pozwoliło to na wyznaczenie **obszarów zdegradowanych** na których zidentyfikowano występowanie stanu kryzysowego w sferze społecznej, na którą nawarstwia się największa liczba sytuacji kryzysowych w co najmniej jednej z pozostałych 4 sfer. W przypadku gdy w co najmniej dwóch jednostkach analitycznych kryzysowi w sferze społecznej towarzyszy równa liczba negatywnych zjawisk w pozostałych sferach dla uszeregowania jednostek posłużono się kryterium największej liczby występujących w jednostce niekorzystnych wskaźników syntetycznych, przy braku rozstrzygnięcia - w drugiej kolejności, największą liczbą występujących w jednostce niekorzystnych wskaźników jednostkowych.

Jednostki analityczne – sołectwa wchodzące określone jako obszar zdegradowany, zostały uznane za **obszar rewitalizacji**, przy czym, z uwagi na wymóg koncentracji przestrzennej, łączna powierzchnia wybranych jednostek **nie mogła przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców**.

5.2. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych

Na obszarze gminy Karczmiska **obszar zdegradowany** obejmuje 3 jednostki analityczne – sołectwa.

W pierwszej kolejności sytuacja kryzysowa występuje w sołectwie **Karczmiska Pierwsze** zdiagnozowana łącznie w **3 sferach** (społecznej oraz środowiskowej i technicznej). W drugiej kolejności w sołectwie **Jaworce – Mieczysława** w **2 sferach** (społecznej oraz gospodarczej). W trzeciej w sołectwie **Zaborze** również w **2 sferach** (społecznej oraz gospodarczej). W sołectwie **Zagajdzie** stan kryzysowy występuje jedynie w sferze społecznej co ustawowo wyklucza zaliczenie tej jednostki do obszaru zdegradowanego. Następnie uszeregowano jednostki wg. powyższych kryteriów (Tabela 26).

Tabela 26. Podsumowanie analizy wskaźnikowej – wyznaczenie obszaru zdegradowanego.

Lp.	Sołectwo	Sfera Społeczna	Sfera Gospodarcza	Sfera Środowiskowa	Sfera Przestrzenna – Funkcjonalna	Sfera Techniczna	OBSZAR ZDEGRADOWANY	Liczba niekorzystnych wskaźników syntetycznych	Liczba niekorzystnych wskaźników jednostkowych
		STAN KRYZYSOWY	STAN KRYZYSOWY	STAN KRYZYSOWY	STAN KRYZYSOWY	STAN KRYZYSOWY			
1	Karczmiska Pierwsze	TAK		TAK		TAK	TAK	5	16
2	Jaworce – Mieczysława	TAK	TAK				TAK	4	13
3	Zaborze	TAK	TAK				TAK	4	11
4	Zagajdzie	TAK						3	13
5	Głusko Duże Kolonia		TAK	TAK	TAK			5	13
6	Karczmiska Drugie		TAK		TAK	TAK		4	13
7	Chodlik		TAK	TAK	TAK			4	11
8	Górki		TAK					3	11
9	Uściąż			TAK		TAK		3	10
10	Słotwiny		TAK		TAK			3	8
11	Słotwiny – Czerwone Łąki							2	11
12	Bielsko		TAK					2	10
13	Uściąż Kolonia		TAK					2	10
14	Wolica		TAK		TAK			2	9
15	Głusko Małe							2	8
16	Wolica Kolonia		TAK					2	8
17	Noworąbłów		TAK					1	9
18	Karczmiska Pierwsze Kolonia							0	6
19	Wymysłów							0	4

5.3. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Rozpoznanie problemów występujących i wyznaczenie obszarów zdegradowanych na terenie gminy Karczmiska dało podstawy do wyznaczenia obszaru rewitalizacji i umożliwiło wskazanie terenów najbardziej wymagających wsparcia. Obszar wskazany do rewitalizacji został skonkretyzowany w oparciu o dane ilościowe oraz wskaźniki jakościowe, co umożliwiło uchwycenie powiązań funkcjonalnych obszarów.

Obszar rekomendowany do rewitalizacji w gminie Karczmiska został wyznaczony na podstawie pogłębionej diagnozy społeczno-gospodarczo-przestrzennej. Zasadniczym założeniem przy delimitacji obszaru zdegradowanego było wskazanie obszarów, na których koncentrują się negatywne zjawiska społeczne. Działania diagnostyczne podsumowujące identyfikację zjawisk kryzysowych na wskazanym obszarze zdegradowanym potwierdziły konieczność szybkiej interwencji oraz działań w celu ich eliminacji lub istotnego ograniczenia.

Zgodnie z analizą, na wyznaczonym obszarze zdegradowanym w gminie Karczmiska mieszka 1 469 osób, co stanowi 26,61% ogółu ludności gminy (limit 30%), zaś powierzchnia obszarów zdegradowanych wynosi 2 063,9 ha, co stanowi 21,71% powierzchni gminy (limit 20%). Ze względu na przekroczenie dopuszczalnego ustawowego limitu powierzchni obszaru rewitalizacji przez obszar zdegradowany, dokonano jego zawężenia począwszy od obszarów o największej koncentracji negatywnych zjawisk, aż do osiągnięcia procentowych wartości nieprzekraczających 20% powierzchni i 30% ludność gminy Karczmiska (Tabela 27).

Tym samym obszar rewitalizacji gminy obejmuje 2 jednostki analityczne – sołectwa: Karczmiska Pierwsze i Jaworze – Mieczysławka o łącznej liczbie mieszkańców 1 182 osób (21,41% ludności gminy) oraz powierzchni 1 367,2 ha (14,38% powierzchni gminy).

Tabela 27. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Sołectwo	OBSZAR ZDEGRADOWANY	Liczba mieszkańców			Powierzchnia			OBSZAR REWITALIZACJI
		osoby	osoby	%	ha	ha	%	
Karczmiska Pierwsze	TAK	1 113	1 113	20,16	1 200,8	1 200,8	12,63	TAK
Jaworze – Mieczysławka	TAK	69	1 182	21,41	166,4	1 367,2	14,38	TAK
Zaborze	TAK	287	1 469	26,61	696,7	2 063,9	21,71	NIE
Gmina		5 520			9 507,2			

Rysunek 7. Obszary zdegradowane i obszar rewitalizacji gminy Karczmiska.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Karczmiska

5.4. Diagnoza lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji

Pomimo stwierdzonych deficytów we wszystkich analizowanych sferach, obszar rewitalizacji – sołectw Karczmiska Pierwsze i Jaworce – Mieczysława posiada potencjały stanowiące jego przewagi konkurencyjne i umożliwiające wyjście z sytuacji kryzysowej. W wyniku przeprowadzonej w rozdziale 4 Diagnozy, należy do nich zaliczyć:

W sferze społecznej

- Dobry poziom edukacji
- Mała liczba długotrwale bezrobotnych w Karczmiskach Pierwszych
- Wysoki poziom aktywności społecznej w tym duża liczba organizacji pozarządowych działających w Karczmiskach Pierwszych
- Wysoki poziom uczestnictwa w życiu publicznym zarówno w postaci udziału w wyborach powszechnych (Karczmiska Pierwsze), jak i zaangażowania w procesy decyzyjne społeczności lokalnych (Jaworce – Mieczysława).

W sferze gospodarczej

- Dobrze rozwinięte rolnictwo o wyspecjalizowanej produkcji
- Rozwój agroturystyki, ekoturystyki
- Duża liczba podmiotów gospodarczych – Karczmiska Pierwsze
- Bezpośrednie sąsiedztwo obszarów o tradycji turystycznej - Kazimierz Dolny

W sferze środowiskowej

- Występowanie obszarów o wybitnych walorach przyrodniczych w tym chronionych
- Atrakcyjność turystyczna obszaru

W sferze przestrzenno - funkcjonalnej

- Dobry stan infrastruktury publicznej
- Potencjał świetlic gminnych, jako ośrodków integracji lokalnej (Karczmiska Pierwsze)
- Występowanie obiektów zabytkowych o potencjale rozwojowym w tym nadania im nowych funkcjonalności (Karczmiska Pierwsze)

W sferze technicznej

- Dobra sieć połączeń drogowych,
- Potencjał rozwój energii odnawialnej.

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Karczmiska w województwie lubelskim.	5
Rysunek 2. Mapa sołectw gminy Karczmiska.	7
Rysunek 3. Schemat metodologiczny.	10
Rysunek 4. Mapa form ochrony przyrody.	26
Rysunek 5. Użytki leśne na terenie gminy.	26
Rysunek 6. Obszary zagrożenia powodziowego.	27
Rysunek 7. Obszary zdegradowane i obszar rewitalizacji gminy Karczmiska.	41

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe dane sołectw gminy Karczmiska za 2021 r.	8
Tabela 2. Wskaźniki analityczne.	10
Tabela 3. Powody przyznania pomocy społecznej w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021.	12
Tabela 4. Bezrobotni w gminie Karczmiska na tle województwa i powiatu w latach 2017 - 2021.	13
Tabela 5. Bezrobocie - wskaźnik syntetyczny.	14
Tabela 6. Problemy społeczne - wskaźnik syntetyczny.	15
Tabela 7. Naruszenia bezpieczeństwa w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021.	16
Tabela 8. Bezpieczeństwo - wskaźnik syntetyczny.	17
Tabela 9. Aktywność społeczna i uczestnictwo lokalne w 2021 r.	18
Tabela 10. Frekwencja w wyborach powszechnych w gminie Karczmiska w latach 2017 – 2021.	19
Tabela 11. Poziom uczestnictwa w życiu publicznym - wskaźnik syntetyczny.	20
Tabela 12. Ocena zjawisk negatywnych w sferze społecznej.	21
Tabela 13. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w gminie Karczmiska w latach 2017 - 2021.	22
Tabela 14. Przedsiębiorczość mieszkańców - wskaźnik syntetyczny.	23
Tabela 15. Ocena zjawisk negatywnych w sferze gospodarczej.	24
Tabela 16. Ochrona przyrody i zagrożenia - wskaźnik syntetyczny.	28
Tabela 17. Ocena zjawisk negatywnych w sferze środowiskowej.	29
Tabela 18. Obiekty infrastruktury sportu i rekreacji.	30
Tabela 19. Obiekty infrastruktury społeczno-kulturalnej oraz zabytkowej.	31
Tabela 20. Jakość infrastruktury publicznej - wskaźnik syntetyczny.	32
Tabela 21. Ocena zjawisk negatywnych w sferze przestrzenno – funkcjonalnej.	33
Tabela 22. Dostępność infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej i OZE.	34
Tabela 23. Stan dróg gminnych.	35
Tabela 24. Dostępność infrastruktury technicznej - wskaźnik syntetyczny.	36
Tabela 25. Ocena zjawisk negatywnych w sferze technicznej.	37
Tabela 26. Podsumowanie analizy wskaźnikowej – wyznaczenie obszaru zdegradowanego.	39
Tabela 27. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji.	40